

54. festival hrvatskih kazališnih amatera

VODICE

23. 5. – 25. 5. 2014.

Kulturni centar

SLAVONSKI BROD

30. 5. – 1. 6. 2014.

KAZALIŠNO-KONCERTNA DVORANA

“Ivana Brlić-Mažuranić”

HRVATSKI
SABOR
KULTURE

FESTIVALSKI BILTEN

Urednik: Mirko Kovačević, prof.

54. FESTIVAL HRVATSKIH KAZALIŠNIH AMATERA

I. DIO FESTIVALA – VODICE, 23.- 25. V. 2014.

Ovogodišnji, 54. festival hrvatskih kazališnih amatera (54. FHKA) održan je u Vodicama, od 23. do 25. svibnja i u Slavonskom Brodu, od 30. svibnja do 1. lipnja u organizaciji Hrvatskog sabora kulture te uz suorganizaciju Pučkog otvorenog učilišta Vodice i Satiričkog kazališta mladih SlavonSKI Brod. Pokroviteljstvo Festivala osigurali su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Grad Vodice i Grad SlavonSKI Brod, te Brodsko-posavska i Šibensko-kninska županija, a sponzorstvo je potpisala Turistička zajednica grada Vodica. U šestodnevnom festivalskom programu odigrane su 22 predstave najboljih hrvatskih amaterskih kazališta i kazališnih družina, odabranih u konkurenciji od čak 176 predstava, a prijavljenih u selekciju za ovogodišnji Festival.

Selekcija prijavljenih predstava održana je tijekom ožujka i travnja 2014. diljem Hrvatske, a u selekciji su sudjelovale kazališne grupe iz ukupno 18 hrvatskih županija, Grada Zagreba i Saveza Čeha u Hrvatskoj. Selektori (izbornici) ovogodišnjeg Festivala, koji su sudjelovali u odabiru najboljih predstava za nastup na 54. FHKA-u bili su: dr. sc. Dubravka Crnojević-Carić, glumica i redateljica, dr. sc. Sanja Nikčević, teatrologinja i kazališna kritičarka, Robert Raponja, redatelj, Igor Ružić, kazališni kritičar, Joško Ševo, glumac i Irena Škorić, redateljica.

Pozdravna riječ gospodina Zorana Smolića, zamjenika župana Šibensko-kninske županije

54. festival hrvatskih kazališnih amatera otvoren je 23. svibnja u Pučkom otvorenom učilištu Vodice, gdje je od 23. do 25. svibnja održan njegov prvi dio.

Na svečanom otvaranju sudjelovali su gospodin Zoran Smolić, zamjenik župana Šibensko-kninske županije, gospođa Gordana Birin, ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Vodice i gospodin Dejan Buvač, predsjednik Upravnog odbora Hrvatskoga sabora kulture, koji su prigodnim govorom pozdravili okupljene sudionike i publiku, a gradonačelnica Grada Vodica gospođa Branka Juričev-Martinčev svečano je otvorila prvi dio Festivala.

OKRUGLI STOL 1. DANA FESTIVALA

Dramska amaterska družina, Vodice – Tena Štivičić: *DVIJE*

Režija, adaptacija teksta i scenografija: Zdravko Todorović / Kostimografija: Anđela Fržop i Martina Tabula / Svjetlo i ton: Mario Petrović

Dramska udruga „Most“, Trilj – Nada Lapić: *MRTVINE*

Režija i adaptacija teksta: Nada Lapić / Scenografija i kostimografija: članovi ansambla

Zelinsko amatersko kazalište „ZAmKa“ – Štefica Fanjek: *PRAVO I PRAVICA*

Režija i scenografija: Štefica Fanjek / Kostimografija: Danica Bejuk / Svjetlo i ton: Marijan Fanjek

Martina Brumen:

Dobra večer svima u ime Hrvatskog sabora kulture. Dobrodošli na 54. Festival hrvatskih kazališnih amatera. Prije no što počnemo s komentarima prvog festivalskog dana dopustite mi da vam predstavim **prosudbeno povjerenstvo** koje je djelovalo u sljedećem sastavu: prof. dr. sc. Sanja Nikčević, teatrologinja i profesorica na Umjetničkoj akademiji u Osijeku; Zoran Mužić, redatelj i Igor Ružić, kazališni kritičar.

Zoran Mužić (Šibenik, 1962.), redatelj.

Završio je Gimnaziju u Šibeniku. Diplomirao režiju na Akademiji za kazalište, film i televiziju 1986. u Zagrebu.

Dugi niz godina djeluje kao samostalni umjetnik, a od 1994. postaje član Zagrebačkog kazališta lutaka kao umjetnički voditelj i stalni redatelj. Postavio je više od osamdeset predstava u većini zagrebačkih kazališta i kazališnih družina, te u kazalištima diljem Hrvatske. Režirao je uglavnom drame domaćih pisaca, komedio-

grafa i dramatičara postavljajući predstave pučkog sadržaja, komedije, klasične dramske tekstove i lutkarske predstave. Njegove predstave gostovale su na većini značajnih hrvatskih smotri i festivala osvajajući nagrade u raznim kategorijama, od glumačkih i autorskih, pa sve do nagrada za režiju. Među nagradama koje je primio izdvaja se Prvomajska nagrada za režiju Hrvatskog društva dramskih umjetnika za režiju Brešanove komedije „Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja“ te Orden Danice s likom Marka Marulića.

Sanja Nikčević (1960., Varaždin), teatrologinja i kazališna kritičarka.

Redovita je profesorica i voditeljica teorije na Odsjeku za kazališnu umjetnost Umjetničke akademije u Osijeku, a na Doktorskom studiju književnosti istoga fakulteta predaje i vodi dramski modul. Predsjednica je Hrvatskog društva kazališnih kritičara i teatrologa (HDKKT) i aktivna članica brojnih hrvatskih i međunarodnih udruga kritičara i teatrologa. Od 1984. godine u hrvatskim je časopisima objavila preko stotinu

znanstvenih, stručnih i kritičkih radova, uglavnom o hrvatskoj i američkoj drami, pedesetak radova u inozemnim časopisima, te brojne novinske kritike i feljtone u hrvatskim dnevnicima i tjednicima. Uredila je tri antologije („Antologija američke drame“, „Antologija suvremene hrvatske drame“ i „Antologija ratne drame“), zbornik na engleskom, „Theatre Criticism Today“, te objavila 6 autorskih knjiga: „Američka subverzivna drama ili simpatija za losere“, „Afirmativna američka drama ili živjeli puritanci“, „Gubitnički genij u našem gradu“, „Što je nama hrvatska drama danas“, „Kazališna kritika ili neizbježni suputnik“ –

prva knjiga o kazališnoj kritici u Hrvatskoj za koju je dobila Nagradu „A. G. Matoš“ Matice hrvatske, te knjigu „Nova evropska drama ili velika obmana“ za koju je dobila Nagradu „Petar Brečić“ za kazališnu esejistiku, a koja je prevedena na engleski, slovački i bugarski jezik, (2009. godine izašlo je njeno drugo izdanje). Osnovala je Hrvatski centar ITI – UNESCO (1994-2000), u kojem je organizirala brojne međunarodne seminare, dramske kolonije, prezentacije kazališta drugih zemalja, razmjene kazališnih pisaca i redatelja...), te pokrenula dvojezični bilten „Hrvatska drama“. Predsjednik Republike Hrvatske odlikovao ju je 2000. godine Redom hrvatskog pletera za doprinos razvitku i ugledu države i za dobrobit građana, a i počasni je građanin grada Waterforda, CT, USA.

Igor Ružić (Zagreb, 1975.) kazališni kritičar i novinar.

Kazališnom kritikom i praćenjem kulture bavi se od 1998. na zagrebačkom Radiju 101, na kojem je bio zaposlen do 2010., najprije kao novinar, a kasnije i kao urednik redakcije Kulturnog programa. Danas je član Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika Hrvatske u kategoriji kazališni kritičar, član Hrvatskog novinarskog društva i Hrvatskog društva kazališnih kritičara i teatrologa.

Objavljivao je u „Vijencu“, kontinuirano od 1999. do 2012., na Prvom i Trećem programu Hrvatskoga radija, od 2003. do danas, te u časopisima: „Gordogan“, „Hrvatsko glumište“, „Kazalište“, „Čovjek i prostor“, „Zarez“, „Steireischer Herbst“ – Theorie zur Praxis (2008)... Stalni

je honorarni suradnik t-portala (www.tportal.hr).

Igor Ružić:

Super izabran program za prvi od šest festivalskih dana jer tri današnje predstave gotovo na idealan način zaokružuju sliku amaterskih kazališta i kazališnih družina skoro svih kazališnih poetika koje se mogu vidjeti na 54. FHKA-u. Izabrane su najbolje dvadeset i dvije predstave sa 18 županijskih smotri te dvije predstave sa zagrebačkog SKAZ-a i jedna sa Smotre Saveza Čeha u Hrvatskoj, pa kao takve prezentiraju kazališni amaterizam s područja cijele Hrvatske. Današnji program izvrsno mapira županije čije predstave predstavljaju dramski amaterizam na području Šibenske, Splitsko-dalmatinske i Zagrebačke županije, odnosno sve one različitosti prisutne u županiji ili gradu iz kojeg družina ili kazalište dolazi.

Tri su odlike današnjih predstava:

- a) autohtonost;
- b) pokušaj bavljenja autorskim dramskim rukopisom gotovo na način profesionalaca;
- c) najbolji spoj svega skupa: i autorskog kazališta i određene tradicije i autohtonosti i lokalnosti, što se vidi prvenstveno u jeziku igranih predstava.

Raspored je: 1/3 autorski rukopis, u smislu dramskog teksta, bilo hrvatske ili svjetske književnosti (npr. Shakespearea ili Molierea, Begovića i drugih), a 2/3 su autorski tekstovi proizašli iz pera dramskih pisaca grupe koja igra baš za njih pisanu predstavu, dakle proizlaze iz lokaliteta i običaja same družine (danas dalmatinske i prigorske). Izvedbeno, današnje tri predstave pokazale su na koji se način mogu izvoditi amaterske predstave: 1) realistički, konkretni način igranja predstave iz svog miljea i na način tog miljea, 2) drugi način, također realistički, za sadržaj uzima situaciju iz života koju uljepšava u smislu izrade scene i lijepih kostima (ZAMKa iz Zeline) 3) predstava iz Vodica rađena na predlošku suvremenog dramskog teksta Tene Štivičić, Hrvatice koja (navodno) gradi veoma uspješnu spisateljsku karijeru u Londonu. Taj se tekst ne prevodi u lokalni milje nego ga se pokušava uprizoriti na profesionalni način: uzima se profesionalni tekstualni predložak, radi se autorska kostimografija i scenografija, a rabi se jezični izričaj hrvatskog književnog standarda i zagrebačkog slenga. Tekst profesionalne književnice oponaša likove žena iz serije „Seks i grad“ na ovim našim balkanskim, odnosno novo europskim prostorima.

Kad je riječ o Teni Štivičić moram priznati da baš ne podržavam to njezino bavljenje klasičnim stilom života bolje stojećih inozemnih ženskih likova. Ne treba se povoditi za uvezenim, stranim prizorima iz „velikog“ svijeta, kad naša suvremenost obiluje originalnim primjerima živih likova i priča iz naše svakodnevnice. Takve uvezene (ponekad i disidentske) teme teže prolaze i u našim urbanim sredinama

pa mi je nerazumljivo zašto za njima posežu mlade glumice iz Vodica. Ako bih morao birati između „Seksa i grada“ Tene Štivičić i recimo, jednako mlade spisateljice Nine Mitrović, koja ne piše novu dramu „krvi i sperme“, nego suvremenu dramu „rakije i čakije“, odabrao bih ovu drugu jer je naša, dakle, autentičnija.

Scena iz predstave „Dvije“, igraju; Anđela Fržop i Martina Tabula

Sanja Nikčević:

Meni je drago da sam opet s vama kao član prosudbenog povjerenstva 54. FHKA i da mogu sudjelovati u praćenju prezentacije amaterske djelatnosti koja je za mene, kao i za vas, silno važna, jer sve ono što veliko kazalište zaboravi, to nam onda vi, kazališni amateri, donosite jer se time bavite, a meni je to silno drago. Naime, u tradicionalnu publiku koja voli amatersko kazalište kakvo vi radite – koja voli pisca, priču, odnose među likovima, emociju na sceni, situacije koje se prepoznaju itd., naravno, spadam i ja.

Ono što mi je grupa iz Vodica danas pokazala veliki je napredak u odnosu na njihovu lanjsku predstavu. Jako ste se potrudili i sabrali te pokazali silnu volju napraviti predstavu koja je otkrila da imate i talentirane ljude za to. Drago mi je da ste uzeli Tenu Štivičić iako je, po meni, taj tekst pun općih mjesta o lošem društvu (droga, bezidejnost, praznina života...), pa stoga i stereotipa o suvremenom društvu. Ali, Tena kao dobra autorica, unutar tih i takvih zbivanja, napravi suptilne odnose među likovima, emociju podigne u središte i stvori situaciju u kojoj ti ljudi komuniciraju jedni s drugima, a to je njezina najveća vrlina. Iz tog odnosa ste vas dvije glumice i igrare, iz komunikacije, odnosno iz približavanja likova i spoznavanja manipulacije koja na kraju vodi u tragediju. Drago mi je da ste sa svojim redateljem pronašle i pravu mjeru uporabe psovki i prostota, jednostavno ste pametno štrihali tekst, ponekad tek koristeći psovku kao jezičnu karakteristiku kolokvijalnog govora mladih. Na kraju, rekla bih da birate tekstove i radite ih iz sebe i da iz tog proizlaze najbolje predstave. Ali, i igrati ono što u životu nisi, također je glumački izazov. Zato, kad igrate vas dvije dramski tekst „Dvije“, vjerojatno govorite o razlozima odabira Tene Štivičić, ali govorite i o sebi, jer govorite iz svog emotivnog i intelektualnog

habitusa. To radite dobro i uvjerljivo, ako je s mjerom i proživljeno, kao što ste u nekim scenama bile usmjerene jedna na drugu i vrlo lijepo odigrale emotivne odnose i dramske situacije.

Zoran Mužić:

Pretpostavlja se da bih ja sada trebao kудiti izvođače današnjih predstava. No, ja to neću činiti jer sve su predstave izabrane na županijskim smotrama i došle su na Festival kao najbolje. Dakle, pokude bi trebali doživjeti moji kolege koji su predstave selektirali. Ali, nema razloga ikoga kудiti. Riječ je o predstavama koje svjedoče o vašem specifičnom kazališnom interesu, naime svaka sredina promišlja teatar na svoj vlastiti načini i tako ga njeguje, što je evidentno iz načina igre. Od mene kao člana povjerenstva očekuje se da kažem svoj dojam i mišljenje o viđenom pa ću to u dobroj namjeri i učiniti.

Što se tiče Tene Štivičić i vodičkog ansambla, želio bih reći da je predstava „Dvije“ pokušaj da se napravi profesionalna predstava, u kojoj treba puno više dati jer je i letvica veoma visoko dignuta. Riječ je o izuzetno govornoj predstavi u kojoj glumice trebaju biti posebno dobri govornici da bi se tekst mogao odigrati. Bit ću toliko slobodan pa ću reći da o tekstu ne mislim bogzna što, ili da je to neka velika literatura. Ali to sad i nije toliko važno. No bitno je glumačko svladavanje teksta. Gospođica Anđela Fržop (igra Lenu) ima dobru dinamiku govora, dobru artikulaciju, ali pojavljuju se momenti u predstavi kad se govor pretvara u deklamaciju, što se osjeti i počinje smetati, pa vas ja, kao i publika, prestajem slušati. Gospođica Martina Tabula (igra Anju) mora do kraja izgovoriti rečenicu, ali negdje na pola puta odustane od te rečenice. Ona kao da je izdahne. A replike ovdje zahtijevaju preciznost upravo zato što hine kolokvijalni govor, što su žargon, što su sleng. Spomenute glumice nemaju melodiku i metriku triljskog žargona koji je još pojačan i vanjskim efektima. Moje dame, vi ovdje morate jako puno teksta izgovoriti, odgovoriti na puno telefona, puno puta se presvući (što je, doduše, erotski), ali sve to ometa i otežava čujnost predstave i počinje biti teret ove dosta krhke priče. Možda je to pitanje ukusa (De gustibus non est disputandum), ali ja vam kao redatelj to moram reći. Morate na tom scenskom govoru još puno, puno raditi, osobito za ovakav tip predstave. Tu se, naime, radi o drugoj razini razumijevanja stvari. Vi ste ovom predstavom izašle na teren suvremenoga dramskog pisma, što je apsolutno za pohvalu, ali onda se trebate potruditi da to dosljedno u jeziku i ostvarite. Govorim vam o tim jezičnim zadatostima jer vaš je posao u glumi baviti se jezikom, i to veoma ozbiljno.

Sanja Nikčević:

Slažem se s kolegom i dodajem: kad je puno teksta koji je prezahtjevan, kratite ga, ostavite ono što vam je važno. Kratite onoliko koliko možete izdržati na sceni, a koliko je potrebno za razumijevanje predstave, da ostane autorova intencija i motivacija likova. Ja volim dramskog pisca i da glumci poštuju autora, njegove ideje i poruke koje tekst nosi, ali predug se tekst smije kratiti, to nije grijeh.

Drugu predstavu, koju smo danas vidjeli, izvela je Dramska udruga „Most“ iz Trilja. Komedija „Mrtvine“ zapravo je ostavinska rasprava iz obiteljskog života u triljskom kraju iz nedavne prošlosti. Nekoliko mjeseci nakon očeve smrti svi članovi obitelji dobivaju sudski poziv za čitanje oporuke. Današnja se izvedba nešto promijenila u odnosu na županijsku smotru, no predstava je sačuvala autohtonost pučke komedije, koja kroz čakavicu dalmatinskog zaleđa zapravo rekonstruira nedavne događaje vezane uz seosku tradiciju iz okolice Trilja. Donekle su se promijenili odnosi među likovima jer predstava nije fiksirana, što svjedoči činjenicu da je dramska družina još radila na predstavi, primjenjujući u njoj osvrte i naputke selektorice na smotri. Danas, nažalost, „medvjedu uslugu“ učinila vam je promjena između dva čina, jer zbog nefunkcioniranja zastora, došlo je do nepotrebno duge pauze. Toliko od mene, jer odabirom „Mrtvina“ za Festival pokazala sam da cijenim družinu i posao koji su napravili, radeći na ovoj predstavi.

Scena iz „Mrtvina“, igraju: A. Čaleta, M. Dukić, N. Bašić, D. Kundid, R. Tadić i K. Prcela

Zoran Mužić:

Osobito mi je zanimljiva Dramska udruga „Most“ iz Trilja, ta lavina u dijalogu, ta lavina genijalnog vlašskog govora koji tutnji sa scene. Meni je otac iz okolice Vrgorca pa guštam to slušati, a i radio sam dosta predstava s takvim temama – tekstove Brešana, Mate Matišića i drugih. Gospođica Dijana Kundid kao nevjesta Vesna bila je sjajna, pokazala je izvanrednu koncentraciju. Meni je žao što, zbog već spomenute tehničke poteškoće, niste odmah nastavili drugi dio predstave. Naime, znam da ste se morali presvući, ali pauza je bila preduga, a kvar na zastoru prisilio vas je da posegnete za tehničkim rješenjem koje nije funkcioniralo, a i škripalo je. Vi u kostimima uciviljene familije trebali ste doći i namjestiti scenu i nastaviti igrati drugi dio predstave u sudnici. Vaša predstava me najviše podsjeća na commediu del' arte gdje likovi nemaju fiksiranu igru nego improviziraju, šablonski idu od početka do kraja situacije, oni su tipski isti, ne mijenjaju se, žive taj život i to je jako zanimljivo i avangardno. Naime, od rimskog doba (u Trilju je bila stacionirana 7. rimska legija), situacija se nije puno mijenjala. Najveća vrijednost triljske predstave je ta što je zadržala običaje, ponašanje i međuljudske odnose triljskih davnina. To je fenomen tog prostora. Onaj koji pruža ruku za hladnim pivom dobit će ga, jer ga uvijek dobije. Tradicija je, naime, toliko jaka da je nepromjenjivo utkana u svakidašnji život. Sve se to događa po nekom davnom ponašanju i protokolu. Osim toga, glumci iz Trilja govore jezikom svoga zavičaja, govore sintaksu koju su doma čuli, ponavljaju sintagme kao glazbene fraze, a one zvuče lijepo i dojmljivo. Dobra je bila i scenografija predstave, u stilu crven-bijeli-plavi, a i kostimi.

Igor Ružić:

Treća viđena predstava je „**Pravo i pravica**“ autorice Štefice Fanjek koju je izvelo Zelinsko amatersko kazalište. Štefica Fanjek je voditeljica ZAmKa-e, a potpisuje i režiju predstave. Motiv svih triju priča u predstavi je isti – pravda i pravica, veoma česta pa stoga i tipična za Prigorje, Zagorje i Međimurje. Dakle, riječ je o realističnoj predstavi, o situaciji uzetoj iz života koja se pokušava uljepšati veoma uspješnim kostimima te izradom autentične scenografije što nizom detalja (npr. foto-portretom kralja Aleksandra u sudnici) želi rekonstruirati vrijeme i mjesto događanja radnje. Kao kostimi na sceni su i lijepe narodne nošnje zelinskog kraja. Veoma dobar i uigran glumački ansambl donio je na pozornicu 3 sudske rasprave u kojima se likovi na različite načine bore za svoju pravicu, odnosno za vlastite interese. Komiku postižu uveličavanjem različitih zgoda i situacija u koje upadaju, želeći pred sućem biti u pravu i što uvjerljiviji.

Scena iz predstave „Pravo i pravica“, igraju: K. Hublin, V. Bičak Dananić i Z. Kamenarić

Zoran Mužić:

Rekoh već na početku da sam zadovoljan i zadivljen količinom dobro obavljenog posla koji su svojim predstavama prezentirale sve tri kazališne družine. Meni se, kao rođenom Dalmatincu, već 35 godina na privremenom radu u Zagrebu, danas najviše sviđela zelinska ZAmKa. Tri priče, ukomponirane u jednu predstavu, s točnim tituliranjem i preciznošću u igri doista su autentične i dramski zanimljive. Glumačka ostvarenja su dojmljiva, jedino je ritam predstave malo spor, a i tekst je trebalo skratiti bar za 15 minuta. U drugom dijelu ponestalo vam je energije, ali ste se uspjeli vraćati i opet se uklopiti u prijašnji dobar tempo te kod publike izazvati pozornost i smijeh. Ukratko: dobro urađena i opremljena predstava, a što se tiče kraćenja i 3 neadekvatna (premoderna) stolca, ja kao redatelj preporučam promjenu, ali ako i redateljica misli da to treba učiniti.

Sanja Nikčević:

Na županijskim smotrama i susretima vidjeli smo puno ostavinskih rasprava, sudova i suđenja, jer to su u životu veoma česte teme pa stoga i u amaterskom kazalištu. No, tu je čestu temu ZAmKa lijepo uprizorila i kazališno nam je ispričala. Svaki lik je dobro scenski osmišljen, a neki su i veoma duhoviti. Među tim smiješnim i veoma dobrim ulogama ističu se Stjepan Nizek kao Štef Fuček, Zdenka Kamenarić kao Kata Šaško i Zdravko Muđak kao Martin Lučko.

Na kraju naglašavam da je Festival dobro počeo i ponavljam da je sve što vam kažemo mi članovi prosudbenog povjerenstva kazano u želji da umjetnost kojom se bavite bude što više na veselje publike, kao i vama koji ste radost igre odabrali da njome uljepšate i oplemenite sebe i mnogobrojne gledatelje. Vidimo se na sutrašnjim predstavama i na okruglom stolu poslije njih.

OKRUGLI STOL 2. DANA FESTIVALA

Studentski teatar „Lero“ Dubrovnik – Anica i Ruđer Bošković: *POMRČINA*

Režija i dramaturgija: Davor Mojaš / Scenografija i kostimografija: Dubravka Lošić / Tehničko vodstvo i realizacija scene: Mato Brnjić / Oblikovanje svjetla: Marko Mijatović / Svjetlo i ton: Antonio Ljubojević / Tonska montaža: Viktor Lenert / Skladateljica: Paola Dražić Zekić / Koreografija: Vitolda Mayer / Rekvizita: Fundus „Lerovih“ škrinja i raseljenih uspomena

Sanja Nikčević:

Današnji je dan bio vrlo zanimljiv jer smo vidjeli različite predstave i različite kazališne poetike, što je odlika teataru i profesionalnih i amaterskih.

Scena iz predstave „Pomrčina“, igraju: K. Medović, M. Perković, Z. Šimić, L. Zekić i J. Žitnik

Prva je danas odigrana predstava „Pomrčina“ dubrovačkog „Lera“, dramaturgija i režija Davor Mojaš, koja je uprizorenje bogate i za „Lero“ obvezujuće dubrovačke kulturne baštine. Načinjena je iz rukopisa, pisama, biografskih odlomaka i sudbina poznatog hrvatskog znanstvenika Josipa Ruđera Boškovića, matematičara, fizičara, astronoma, filozofa i pjesnika iz XVIII. st. i sestre mu Anice, nepoznate i zaboravljene dubrovačke pjesnikinje.

Mojaševa poetika je čvrsta i lirski, a „Lero“ je gaji već 50 godina. Kao takva, ona je poznata i priznata i u okvirima hrvatskoga profesionalnog kazališta, jer se „Lerove“ predstave izvode na Dubrovačkim ljetnim igrama, najstarijem hrvatskom kazališnom festivalu. „Lerova“ poetika, za koju u šali kažem da je „mrak u mraku“, u „Pomrčini“ je izašla iz zatvorene kutije i igra se na cijeloj sceni, ali je zadržala filozofiju kutije, pričajući priču o Anici i Ruđeru, odnosno o posljednjim danima njihovih života. Možemo reći da je to „sfumato poetika“, koja rezultira i sfumato predstavom. Dakako, svi rekviziti koji se koriste u predstavi imaju konotacije i veze s Anicom i Ruđerom, ali taj Mojašev redateljski teatar, meni kao dijelu publike, djelomično je nečitak i nerazumljiv. I Mojaš i glumice znadu što u predstavi šta znači, ali i ja bih voljela znati sve pojedinosti i značenja korištenih predmeta. Redatelj Mojaš ne otkriva sve na sceni, ne priča

eksplicitno realističnu priču, već ostavlja publici da na temelju scenskih simbola i vlastita dojma spozna je i otkriva što su to redatelj i glumci htjeli reći. On zapravo putem slika komunicira s publikom.

Davor Mojaš, redatelj „Lera“:

Ne kanim tumačiti što je što u predstavi, ali radi razumijevanja naše igre želim reći nekoliko rečenica.

Iako nije valorizirana, Anica Bošković (Dubrovnik, 1714. – 1804.) jedna je od prvih pjesnikinja starije hrvatske književnosti. Njezin nevelik književni opus čine: kraća pastirska igra „Rasgovor pastirski varhu porođenja Gospodinova“, objavljena prvi put 1758. u Veneciji, nekoliko desetaka kratkih i duljih osmeračkih pjesama religiozna sadržaja, Pisma Ruđeru (literarna kronika njihove obitelji) i prepjevi dviju Ruđerovih pjesama s talijanskoga na hrvatski.

Što se tiče „Lera“, moram reći da ovakav tip predstava radimo posljednjih 20 godina, dakle, imali smo različitih faza i poetika. Bili smo u počecima i veoma avangardni, između ostalog među prvima u Hrvatskoj igrali smo Brechta, Jarrya, Ionesca, Gombrowicza, Mrożeka, Witkiewicza..., u ono vrijeme vrlo žestoke i opasne predstave.

Sadašnje predstave rezultat su dugogodišnjeg rada i one su jedna od dugotrajnijih epizoda. Ne znamo koliko će trajati jer „Leru“ su mijene imanentne. Ipak, on je uvijek svoj i prepoznatljiv i uvijek nastoji biti takav. Svaku predstavu radimo kao da je prvi put i nikad ne znamo kakav će biti uradak. Znamo samo, za razliku od nekih drugih institucija (npr. Kazališta „Marin Držić“), da se želimo baviti Dubrovnikom i njegovom bogatom baštinom. I dosad smo radili poznate i nepoznate tekstove značajnih dubrovačkih književnika, pa su tako došli na red Ruđer i Anica Bošković, kao što će doći na red naši slavni, ali i suvremeni „našijenci“. Razlog tome je dug prema Gradu koji osjećamo zbog svojih godina, ali i zbog Grada koji volimo i kojim se vazda želimo baviti jer je zbog svoje posebnosti i jedinstvenosti uistinu vrijedan toga.

Zoran Mužić:

Ja ću krenuti, kako reče Sanja, od mraka, odnosno svjetla, iako je uobičajeno početi s tekstom, porukama, režijom, glumom. Rasvijete se nitko ni ne sjeti. Zato je ovo divan primjer kako je i rasvijeta važan element kazališne vještine i znanja s kojim se može u maloj dvorani s malim rekvizitorijem napraviti predstava na visokom profesionalnom nivou. Svjetlo nije samo sebi svrhom nego je dio narative, koja na sceni stvara liričnost i atmosferu, i koja znatno pomaže pripovijedati priču o Anici i Ruđeru, što se pri kraju života dopisuju na hrvatskom. To je poetska baza cijelog tog odnosa. Ruđer je svoje znanstvene radove pisao latinskim jezikom, u komunikaciji služio se kolokvijalnim talijanskim, a jedina uporaba hrvatskog bila je spomenuta sačuvana korespondencija sa sestrom Anicom. Zapravo se ispod toga krije velika emocija čovjeka koji je bio najveći hrvatski znanstvenik svoga doba, dorastao i ravnopravan europskim znanstvenicima XVIII. st. Mojaš tu emotivnu bazu uzima kao temelj predstave u kojoj ispituje komprimiranu samoću dubrovačkog juga u toj, kako smo sa scene čuli, buri što snažno hući i u toj kući u kojoj žive Anica i taj, prema svim aspektima svjetski čovjek. U tom luku meni se puno toga otvorilo i moram priznati da sam štovatelj „Lera“ i svega onoga što taj teatar predstavlja. Čini mi se da kazalište treba promišljati na takav način, jer „Lero“ afirmira svoj prostor i vlastitu baštinu, a govori veoma profiliranim jezikom. To je teatar koji u hrvatskom glumištu ima svoje mjesto i koji ne odustaje od lirike i kazališne magije što može stvoriti dodatnu vrijednost i estetsku dojmivost.

Igor Ružić:

Kao najmlađi u povjerenstvu nisam „Lero“ puno gledao, ali sam ponešto čitao i znam ga kao činjenicu mitskog četverolista hrvatske kazališne alternative („Inat“, Pula, „Daska“, Sisak i „Kugla“, Zagreb). I sad taj mitski „Lero“ danas gledam i sretan sam zbog te informacije koju, evo, dobivam iz prve ruke. No, nešto me zbunjuje: ako je „Lero“ već 55 godina profiliran estetski, tekstualno i po stilu igre, ne vidim smisla da se, apsolutno drukčiji, uspoređuje s amaterskim dosezima predstava na ovom Festivalu ili na županijskoj smotri. To mi se čini kao ribolov s dinamitom. Nemam ništa protiv, ali imam osjećaj da je to estetski i produkcijski sasvim neka druga razina. „Lero“ je sigurno nadišao ovaj način bavljenja teatrom, ali s druge strane, po svom statusu „Lerovci“ su amateri pa zbog toga pripadaju ovamo, tim više jer, od

spomenutog četverolista alternativaca, oni jedini djeluju, iako više nisu alternativa, nego bitno drukčije kazalište od ovdje nazočnih. Možemo ga zvati autorskim amaterskim teatrom.

Nije mi baš logično ni to inzistiranje na emotivnom naboju predstave koji nam zapravo ne otkriva Boškovića kao hrvatskoga znanstvenoga velikana nego kao čovjeka u svoj njegovoj privatnosti. Osim toga, ne odgovara mi ni izbor glazbe. U tom toliko privatnom tretmanu upotrebljava se glazba primjerenija „Igri prijestolja“ i sličnim mitskim filmovima i serijama. Upotrijebljena glazba rezultira nekom gromoglasnošću kojoj tu nije mjesto. Smatram da bi bez tih naglašeno teatraliziranih gesta, rituala i previše rekvizita, a s primjerenijom intimnijom glazbom, bolje mogla biti ispričana priča o nježnosti pisama hrvatskih velikana Ruđera i Anice. Drago mi je da sam vidio ovakvoga „Lera“ i uživo doživio tu jedinstvenu lerovsku poetiku.

Naposlijetku, raspravu o „Pomrčini“ Sanja Nikčević zaključila je tvrdnjom da „Lero“ danas nije alternativa nego klasika koja, kao i teatar Grotovskog sa svojim posvećenim glumcima i stilom igre, apsolutno ima svoje mjesto na hrvatskoj amaterskoj sceni. Poetika „Lera“ je takva da redatelj i dramaturg Mojaš veoma često uzima rubove glavne priče te koristi sjene i skrivene, tamne strane likova o kojima priča, pa mu je zato teatar „mrak u mraku“. Dakako, taj lerovski stil karakterizira začudnost, fragmentarnost, intimizam i simbolika te osobito posvećenost, zbog čega su „Lerovci“ svoji, jedinstveni i prepoznatljivi.

Dramska skupina „Babe“ KUD-a „Korana“ iz Slunja – Nikola Butina: „KANADANKA“

Režija: Martina Begović / Adaptacija teksta: Nikola Živčić / Scenografija: Brigitta Obajdin / Kostimografija: Jelena Jurčević

Sanja Nikčević:

Naši osvrti na predstave nisu prigovori nego savjeti i pouke, kako bi vaše predstave mogle biti bolje i dojmljivije. Naše je da kažemo, a vaše je, ako hoćete, to prihvatiti i ugraditi u predstave, ovogodišnju, ili sljedeću koju namjeravate raditi.

Prije nego počnemo analizu sljedeće predstave, imam za „Babe“ pitanje: Zašto ženske uloge igraju muški, a žena (a ne muški) glumi ženu ?

Voditelj „Baba“ Nikola Butina odgovara da ne znaju zašto je to tako, a tako je već *tri i po* godine, koliko i djeluje Dramska skupina.

Scena iz „Kanađanke“, igraju: M. Begović, A. Rakonjica, N. Katić, N. Butina

Šteta što nema sada ovdje i vaše publike, koja vam je, poput navijača, željela pomoći, ali nažalost, više su vam odrekli. Molim vas da im to prenesete jer su doslovce pojeli predstavu. Sve što se događalo na sceni neprestano je ometala vaša preglasna publika, pa zbog toga mi ostali nismo mogli pratiti predstavu. A ni vi, od njihova preranog pljeska i smijeha niste mogli do kraja odigrati prizor ni izgovoriti svoj tekst. Oni su zapravo, u najboljoj namjeri, prebučnim praćenjem ometali vašu igru, usporavali, a ponekad i zaustavljali ritam predstave. Ja zapravo ne znam što da kažem o vašoj komediji, osim da ste vi veoma talentirani, duhoviti i zanimljivi, ali to, na žalost, zbog vaše publike nije moglo doći do izražaja. Oni vam naprosto nisu dopustili igrati predstavu onako kako ste ju vi pripremili. Lijepo je da su došli s vama, ali poručite im da u reakcijama budu puno tiši i da se smiju samo na smiješnim mjestima. Zbog njih sam se mjestimice gubila u razumijevanju igre pa nisam shvatila u kojoj se to kući radnja događa i zašto baš tamo. Predstava je duhovita, ima dobrih scena i uloga (npr. Nikola Katić kao Jeka Moćan), ali, nažalost, zbog publike ih nismo sve vidjeli.

Zoran Mužić:

I mene zanima zašto muški igraju babe i što bi se dogodilo s tekstem i predstavom da žene igraju babe? Čemu ta travestija i je li ona glavna svrha igre? Pitam, jer iz predstave to ne mogu odgonetnuti. Drugo je to kad u riječkoj predstavi samo Alen Lorencin igra babu Katarinu. Vi uzmete muške da igraju ženske uloge i time nam sugerirate i definirate vaše gledanje na probleme tih bakica iz Slunja. Čini mi se da travestijom pokušavate ostvariti humor, ali izgleda da se samo iscrpljujete u toj zamjeni. Znam da je bit teksta priča kako vas na kraju povratnica iz Kanade pokrade i da je to surovo te da na toj surovosti gradite iznenadni zaplet. No, za razumijevanje nešto nedostaje. Glede pisca i priča i poruka su jasne, ali glede režije puno toga ne funkcionira. Predstava je razbarušena, nedotjerana, a bilo bi dobro zgusnuti je i skratiti, bar za 15 minuta. Morate uzeti pravu mjeru jer ne treba publiku iscrpljivati baš svim idejama koje vam padnu na pamet, treba izabrati ono efektno i scenski zanimljivo. Vi ste vrlo mladi i za teatar imate ljubavi, ali treba tu radost igre, radi publike i radi vas, prezentirati na teatarski način.

Igor Ružić:

Za mene je ovo jedna od najčudnijih predstava, a čini mi se da će ih još biti. Ono što me u njoj čudi je neusklađenost igre. Radi primjera ističem Nikolu Katića koji samo promjenom glasa, dakle bez velikih gesta i grimasa, gradi lik, postižući tako primjernu glumačku koncentraciju i ostvarujući najbolju ulogu. Suprotno njemu, u obje svoje role glumac Ante Rakonjica, režijski nepotrebno i glumački krivo, stalno igra na publiku. Tako upada u kliše, pa stoga veoma brzo postaje neinteresantan i dosadan. Dodao bih još da je jako teško istovremeno režirati i glumiti. Jer dok je redatelj kao glumac na sceni, ne vidi cijelu pozornicu i sva zbivanja na njoj, a kad je redatelj u dvorani, ne može vidjeti kako je njegov lik uklopljen u cjelinu predstave. Ako se ikako može, treba izbjegavati da u istoj predstavi glumac bude i redatelj.

Teatar „Scena“ iz Rijeke – Alen Lorencin: *EUROPSKI NAKURNJAK*

Režija: članovi ansambla / Svjetlo: Marin Krota / Suradnica: Ana Miošić

Zoran Mužić:

Treća danas odigrana predstava dobar je i dopadljiv igrokaz u kojem se ansambl vrlo uspješno i nepretenciozno zeza s našim histerijama o ulasku u EU, u neki bolji svijet u koji svi, pa i euro skeptici, žele vjerovati. Napravili ste to veselo i primjereno količini interesa za tu temu. Treba najprije pohvaliti glumce i njihovu vještinu: moram reći da svi imate lijep organ (tj. glas) pa kad to zatvorite s tečnom pričom, dobije se duhovita i zabavna komedija, publici veoma duhovita. Zanimljiv je Dino Popovac kao Đani Armani, koji je u tradiciji riječkoga karnevala vrlo duhovito koncipirao i odigrao svoju ulogu, osobito voditelja revije. Ali i ostali su bili na visini zadatka pa vam je predstava veoma simpatična jer ste pojedinačno vrlo nadareni, ali dobro funkcionirate i kao ansambl. Podsjetili ste me na vašu riječku grupu LET 3, koja se vješto zabavlja s lascivnim temama. Tako ste na kraju i vi predstavu pretvorili u faličku povorku koja je temelj komedije i traje od antike, preko renesansne comedie del' arte, sve do danas.

Scena iz predstave „Europski nakurnjak“, igraju: Alen Lorencin, Tanja Pavlović i Nikola Šubić

Igor Ružić:

Ako moram birati, od 4 današnje predstava izabrao bih ovu kao najbolju. Gluma je vodviljska, dakle lagana i meka, a opet sugestivna jer sve se glumom izražava. Pojedinačno, meni je Alen Lorencin kao baka Katarina najuvjerljiviji jer je odlično, u duhu Monty Pythona, odigrao svoju ulogu (pogotovo scene sjedanja u fotelju).

I ostali su likovi izvrsni, a dobro se snalaze i u improvizacijama. EU tema znalački je tekstualno obrađena – dakle, bilo je tu političke potke, ironičnih žalaca, određenog stava i aktualnosti hrvatskog trenutka (npr. spominjanje radnika brodogradilišta „Treći maj“). Dojmljiva je i uloga mladog Nikole Šubića kao unuka Boška. Jedino mi je na kraju nelogična gospođica Pahor kao agentica Nove slovenske banke, kad nakon odbijanja kredita, već u sljedećoj sceni nudi na potpis pripremljeni ugovor za kredit.

Satiričko kazalište mladih, Slavonski Brod – A. P. Čehov: *TRAGIČARI OD NEVOLJE I JUBILEJ*

Režija i adaptacija teksta: Silvio Stilinović / Asistent redatelja: Matej Safundžić / Scenografija i ton: Saša Karić / Svjetlo: Danko Hajnal / Kostimografija: Javorka Jokić / Šminka: Slavica Pavičić

Sanja Nikčević:

Čehov je, u odnosu na prethodnu predstavu, neka druga priča. Kao pisac veoma je zanimljiv pa vas je već drugi put privukao da ga igrate. Kako sam čula, razlog tome je njegov status pisca-amatera (po profesiji bio je liječnik), koji je pisao izvrsne drame, komedije, humoreske i priče, koje su redatelji rado dramtizirali jer su ih glumci voljeli igrati. Pa i sam je rekao da mu je medicina žena, a književnost ljubavnica. Spojio je, dakle, ljubav i zanimanje. Zbog životnih likova i humanih im stavova privlači glumce, redatelje, dramaturge kao pisac duhovitih, lakih i jednostavnih priča. Međutim, to baš nije tako. Njegove predstave teško je raditi jer zahtijevaju prirodnost i iskrenu emotivnost. Osnovno je pitanje kod Čehova: Kako pristupiti tekstu i što se s predstavom želi postići? Da li nasmijati gledatelje, ili ih potaknuti na emotivnost i razmišljanja o životnim nemogućnostima i tegobama. U svojim naoko jednostavnim tekstovima on nudi bezbroj životnih mudrosti i skrivenih stanja ljudske duše. Zato je u njegove tekstove i svjetove lako ući, ali se iz njihovih dubina teško izlazi.

Scena iz predstave „Jubilej“, igraju: Jelena i Ante Orlović, Martina Lemaić, Silvio Stilinović

Zoran Mužić:

Vaš „Jubilej“ mi se više svidio nego „Tragičari od nevolje“. Zašto? Riječ je o dvjema humoreskama koje ste dramatizirali i igrali kao predstavu. Mladi glumac Pavle Matuško, koji igra Tolkačova, veoma je ekspresivan glumac koji nam donosi svoj lik s poderanim glasom i s puno napora. Međutim, napor i komedija ne idu skupa. Matuško je Tolkačova pretvorio u neurastenika koji se hoće ubiti. Ali, Čehov to nije tako zamislio. Osim toga mladi je glumac puno igrao na rampi i pred publikom, ali unatoč tome, između njega i publike sve se više stvarao nepremostiv jaz, pa njegove glumačke muke do gledatelja nisu dopirale. Suprotno njemu, njegov kolega Silvio Stilinović, kao Aleksej Aleksejevič Muraškin, donio nam je izvrsnu rolu zato što nije previše glumio. Zbog diskretne interpretacije (osim preforsiranih očiju), gledatelji više prate sporedni lik, koji je zapravo pojeo glavnu rolu, što se nikako nije smjelo dogoditi. A ako je režijski to tako postavljeno, onda je redatelj potpuno iznevjerio i Čehova i njegovu poruku. Podsjećam da smo pri analizi „Kanađanke“ sugerirali da glumac treba biti glumac, a redatelj samo redatelj.

„Jubilej“ je bolji jer predstava raste, ima svoj luk i dinamiku (npr. izvrsna je scena jurnjave oko stola kao u crtiću), nije teška pa se s lakoćom prati. I glumačka je sugestija tečnija i točnija pa stoga logično vodi do čehovljevske kraja.

Kao što reče Sanja, nije se lako baviti Čehovom jer uvijek nam sakrije nešto što nismo prepoznali ni izbalansirali na pravi način. Možda vam, kao profesionalni redatelj, ne bih smio priznati da je Čehova puno ljepše čitati, nego li ga na scenu postavljati.

Igor Ružić:

Slažem se sa svojim kolegom iz povjerenstva da je prilično impozantna količina znoja prolivena u prvoj jednočinki, koja nam otkriva nepotreban pretjerani trud. Čehovljevo umijeće adekvatnije se dosegne bez preigravanja i vanjskih efekata.

Scena je posvećeno mjesto na kojem stvari ne izgledaju onakve, kakve nam se čine. Vjerojatno je zato toliko zagonetna, izazovna i magnetski privlačna, ali istovremeno zeznuta, tj. prezahitljiva. Želim reći da se amaterima često dogodi prevelika ambicija. Kad rade predstavu, a nemaju dovoljno iskustva, posežu za poznatim književnim predlošcima iz pera Becketa, Ionesca i ostalih dramatičara teatra apsurdna, pa si letvicu postave previsoko, ili zagrizu prevelik zalogaj. Govorim to stoga što me je ovaj večerašnji Čehov

Podsjetio na Harmsa. Naime, vidio sam predstavu rađenu po Harmsovom predlošku. Iznenadilo me je to zbog izbora teksta i još više zbog načina igranja predstave. Trebalo se je odlučiti – ili igrati Čehova da podsjeća na Harmsa, ili odmah raditi Čehova iz harmsovske strukture. Naposljetku, pohvalio bih glumu Ante Orlovića u ulozi Šipučina, osobito scenu na prosceniju, kad još misli da je predsjednik i da će uspjeti to i ostati. Imao je više dobrih malih gesta na kojima se gradi velika uloga.

OKRUGLI STOL 3. DANA FESTIVALA

Dramski studio „Feniks novi“, Rakov Potok – Charles Dickens: *OLIVER TWIST*

Režija i adaptacija teksta: Andreja Grubiša / Scenografija i kostimografija: Jadranka Jaklenec / Svjetlo: Domagoj Grubiša, Filip Svoboda / Ton i glazba: Domagoj Grubiša

Sanja Nikčević:

Ja volim Olivera Twista jer je to predstava o djeci koja žive u strahu, napuštena i gladna, o djeci koja su nevoljena i zlostavljana. To je i tužna priča sa sretnim krajem pa je na neki način i pedagoška, pogotovo nama koji relativno dobro živimo.

Drago mi je da ste uzeli tu priču, da radite, okupljate mlade koji nisu na ulici, po kafićima, nego su na sceni i bave se kazalištem na svoju i radost publike koja ih gleda

Međutim, ova predstava ima podosta redateljsko-glumačkih problema koji su tipično amaterski, ali se mogu izbjeći. Voditeljicama dramskog studija i glumcima bio bi jako koristan kazališni seminar (organizira ih i Hrvatski sabor kulture dva ili tri puta godišnje), koji bi ih uputio u amatersko dramsko umijeće. Kolege Mužić i Ružić i ja u dobroj namjeri reći ćemo neke osnovne stvari bez kojih nema ni dobre igre ni prave predstave. Prvo, želimo ukazati na krivi način igre dječjih, ali i odraslih glumaca. Npr. nije dobro da gospodin Jaklenec, koji igra Mr. Fagina, od prve pojave na sceni piskavim i preglasnim falsetom igra cijelu predstavu jer to, osim što je njemu naporno, iritira publiku i scene u kojima je on, čini monotonima i iritantnima. Osim toga, glumac je dojmljiviji kad govori normalnim glasom pa ga može, ovisno o tekstu, spuštati ili podizati. Prirodan i jednostavan glumac efektivniji je od forsiranja neke „velike“ glume koja djeluje afektirano i neuvjerljivo. Drugo, htjela bih upozoriti na izbor scenske glazbe koja, unatoč dopadljivosti i vašem sviđanju, može biti krivo odabrana. U vašoj predstavi, koja se događa u XVIII. stoljeću, koristite glazbu iz filma „Pirati s Kariba“ koja je preglasna i suvremena – anakrona vašoj predstavi i nikako ne spada u nju. I ja volim tu glazbu, ali ne u „Oliveru Twistu“, jer nosi sasvim druge emocije, obojena je avanturom, dalekim morima i egzotičnim krajevima. Morate znati da sve što stavite na scenu ima određeno značenje i neku poruku.

Scena iz „Olivera Twista“, igraju: A. Jaklenec, S. Fadljević, S. Horvatinčić, K. Pap, A. Barušić, D. Gajan, i A. Meglajec

Zoran Mužić:

Dickens govori o čudoređu, o XVIII. stoljeću u Engleskoj viktorijanskoga doba. Bio je veoma popularan i najčitaniji pisac i simbol svoga doba. Zato mi nije jasno kako ste izabrali baš njegov tekst. To je veoma zahtjevno djelo, teško i za profesionalce.

Vidi se da ste predstavu radili s puno volje i entuzijazma, dali ste si truda u izradi realistične scene i kostima, nabavili ste čak i mašinu za maglu, na sceni imate puno ljudi i dobro podešena svjetla, pokušali ste napraviti profesionalnu produkciju – i u tome ste se izgubili. Razlog tome je prevelika ambicija bez glumačkog pokrića. Nažalost, sa svom tom tehničkom opremom scene niste mogli nadoknaditi 2 najvažnija elementa u kazalištu: režiju i glumu. Fegin ne može baš cijelu predstavu kreštati, eventualno može mu se to dogoditi u jednoj epizodi, ali glavna rola tako se ne igra. Vaša je predstava protiv nasilja i prisiljavanja djece da čine zlo, no zločesta djeca i najveći nasilnik i negativac – lopov Bill, prikazani su simpatično, a svi pozitivni likovi drveni su i pasivni. Nadalje, nije dobro na sceni koristiti vokalnu glazbu, pogotovo ako se ona miješa s govorom glumaca, jer svojom ih glasnoćom pokrije pa publika teško prati glumčev tekst. Kada se klupe stave uz stol, nije dobro postaviti ih paralelno nego u koso, kako bi se vidjeli svi, a ne samo prvi za stolom. Naravno, bilo je i dobrih rješenja, npr. u grupnoj sceni staviti dijete-glumca na stol, jer ga se tako bolje i vidi, a i čuje.

Dakako, imam još podosta zabilježenih primjedbi, ali žurite se kući pa nema smisla da vas zadržavam. Ipak moram reći da ste se s Oliverom Twistom upustili u prezahtjevan tekst pa niste uspjeli ostvariti ono što ste željeli. Ne bi bilo dobro da taj entuzijazam koji imate ugušite preambicioznim predstavama za koje glumački još nemate iskustva. Mislim da bi trebali ići postepeno, najprije raditi jednostavnije tekstove, a nakon njih one primjerene mogućnostima ansambla. Zbog hvale vrijedne želje za igrom nemojte preskakati razrede i nemojte oponašati profesionalne glumce, pa ćete uskoro, opušteno i s radošću, raditi predstave na zadovoljstvo vama i vašoj publici.

Igor Ružić:

Vaša je predstava silno ambiciozna i uložili ste u nju puno truda, a vjerojatno i novca. Unatoč tome dogodila vam se prenaplaštena, a mjestimično i karikaturalna predstava, s puno scenskog i glumačkog pretjerivanja. Budući da ste htjeli baš cijeli pozamašan tekst potanko ispričati, napravili ste predugu predstavu, koju je svakako trebalo kratiti.

U kazalištu ima puno predstava u kojima narator dio radnje ispriča i tako poveže pojedine scene, a veći dio izvedu glumci. Još u antici kor je takav pripovjedač, a glumci-agoni igraju samo glavne scene. Bit teatra nije da sve bude doslovno kazano i pokazano, nego se nešto ostavi imaginaciji i doživljaju publike. Mislim da ste trebali na temelju pročitane Olivera Twista napraviti zajednički novi tekst, a ne uzeti kao dramski predložak za vas prezahtjevan Dickensov roman. Tako bi djeca pokazala vlastitu kreativnost u pripremi teksta, koji bi zatim slobodno i prirodno odigrali, izričući vlastite poruke, koje su, čitajući Olivera Twista, u njemu pronašli.

Dramska sekcija „Rotonda“ KUD-a „Dajla“, Novigrad – Marc Camoletti: *BOEING-BOEING*

Režija i adaptacija teksta: Aleksandra Krt / Scenografija: Dobrivoj Savatović / Kostimografija: Dubravka Srebernić / Svjetlo: Saša Savatović, Kristian Krt / Zvuk: Andrea Krt / Šaptač: Aldo Radović / Organizatorica: Dušanka Savatović

Budući da su, zbog ispita i neodgodivih obveza, članovi sekcije otputovali odmah poslije svoga nastupa, na okruglom stolu nije se raspravljalo o njihovoj izvedbi, stoga nema analize ni izvješća o predstavi.

Scena iz predstave „Boeing – boeing“, igraju: D. Hačić, D. Savatović, K. i I. Hanžek

Amaterska kazališna družina „Kuntrata“, Sv. Filip i Jakov – Mirko Đinđić i Jakša Fiamengo: *PRIPOVID*

Režija: Mirko Đinđić / Umjetnička suradnja : Davor Mojaš/ Scenografija: Kun(s)trata / Kostimografija: Radionica Baul / Rekviziti: „Herbarij tame“ / Tonska montaža: Viktor Lenert/ Oblikovanje svjetla i tona: Mirko Đinđić / Šminka: Ivana Milat

Sanja Nikčević:

Drago mi je da su članovi „Kuntrate“ naveli Davora Mojaša kao suradnika, to je veoma fer i lijepo, jer tako to i treba činiti. Redatelj „Pripovidi“ i stručni voditelj „Kuntrate“ Mirko Đinđić prijašnjih je godina puno surađivao s Mojašem, koji je tako utjecao na način igre i poetiku družine.

„Kuntrata“ je amatersko kazalište s imenom i prezimenom i određenom poetikom, ali i s 40-godišnjim iskustvom i, naravno, s vlastitim rukopisom. Čim se otvori scena vidi se sličnost poetike s „Lerom“, no „Kuntrata“, unatoč tome, ima svoj stil svojstven družini, koji se očituje u igri i animaciji dijelova tijela te predmeta i rekvizita, koji se u predstavi koriste. To su predstave pune poetičnosti, nostalgije, sjete i tuge. Za Đinđića i „Kunratu“ more nije simbol plavetnila i ugone, ono je mračno, tajanstveno i učajureno u tamnom sjećanju. Tu simboli pričaju drukčiju priču od naših kontinentalnih doživljaja juga.

Sadržaj predstave, koju smo vidjeli, zapravo je veoma lijepa pjesma o moru i prolaznosti života, poznatog dalmatinskog pjesnika Jakše Fiamenga, koju redatelj za scenu bogato garnira na emocijama i simbolima, ali na način mojaševske poetike.

I sad ja, zbog znatizelje i daljnje analize, moram pitati Đinđića: zašto radi svoju predstavu na tragu Mojaševske poetike?

Scena iz „Pripovidi“, igraju: H. Minkas, Lj. Đinđić, D. Mikecin, B. Eškinja i. Milat

Mirko Đinđić, redatelj:

Znao sam da će rasprava o predstavi početi s Mojašem i njegovim utjecajem na mene i „Kuntratu“. Radi se o tome da smo u svom djelovanju prošli puno načina kazališne igre, a posljednjih 10 godina zadržali se na ovom, mojaševskom. Mi ne kopiramo Mojaša, ali njegov stil toliko nam je imanentan da su sličnosti očite. Naime, i Mojaš i ja smo Dalmatinci i mediteranci pa tu morsku modrinu, slanost i gorčinu pelina nosimo u svojim dušama.

Evo jednog primjera radi pojašnjenja o čemu govorim. U mom mjestu ima jedna žena koja je svaki dan išla na more i iščekivala svoga muža-Odiseja, iako nije znala kad će se i hoće li će se vratiti. Ona je Penelopa u neprestanom čekanju. To je zanimljivo i tužno, ali i fascinantno. To naše propitivanje, to traženje starih slika i dopisnica, to iščitavanje pelina i naših svagdašnjih gorčina, zvuči bolno i tužno, tako tamno i velovima zastrto. Ali u cijeloj priči to je zapravo neprestani memento, tihe uspomene na prošle dane i duboke davnine. Možda je sve to skriveno duboko u nama, možda je to taj južnjački doživljaj našeg mora i podneblja. To nije samo Mojašev trag, to je doživljaj svojstven i njemu i meni i gotovo svim južnjacima. Nekoliko sam godina bio njegovim pomoćnikom i zajedno smo promišljali predstave i dugo raspravljali o njima, ali svjesnog prepisivanja njegove poetike sigurno nema. U to naše zajedničko vrijeme nisam imao petlje uz njega se i ja potpisati, ali sada to činim, jer ovu i nekoliko prijašnjih predstava, radio sam s „Kuntratom“. Ja sam našao i izabrao Jakšinu pjesmu, izabrao sam i podosta scenskih rekvizita, te mizanscenska rješenja i o tome porazgovarao s Mojašem. Ovo definitivno nije Mojaševa predstava, iako miriše na njegovu poetiku. To je samo utjecaj jakoga kolege-suradnika, utjecaj imena koje se jednostavno nametne, jer je u toj vrsti kazališta dominantno i zbog toga nezaobilazno.

Zoran Mužić:

Za ljubav raščlambe zadržimo se još malo na odnosu „Lero“ – vaša današnja predstava. Mojaš za tekstualni predložak uzima staru dubrovačku obitelj Bošković, odnosno Anicu i Ruđera i njihovu korespondenciju, nabijenu emocijama, originalnim dubrovačkim govorom te nekim informacijama koje su bizarne jer su iz XVIII. st. i sadrže elemente dubrovačkog života onoga vremena. Na taj način te informacije prenose gole činjenice i postaju ruđerovska pomrčina zvijezda, nešto nesvakidašnje, nešto iznad. Što se tiče glume, prvi dio njihove predstave sličan je ovome što i vi radite, glumac je famulus koji samo izvršava ideju redatelja, pa je to, gledajući striktno žanrovski, zapravo marionetsko kazalište.

Međutim, u drugom dijelu „Lerovci“ počinju i govoriti, deklamirati, svjesni da i tu dimenziju kazališta trebaju realizirati.

Vi ne činite tako, jer na takav način ne želite raditi. Kao pravi južnjaci poznajete atmosferu juga i znadete ju dočarati. Ali pri tom činite pogrešku – birate krivu glazbu, koja se u vašu predstavu ne uklapa. Po meni tu bi više odgovaralo kapanje vode ili škripa škura nego suvremena glazba za koju ne znam da li je Vangelis ili nešto drugo. Ta glazba ima skroz neku drugu dramatiku, pa mi se čini, dok gledam vašu predstavu, da su mi oči u jednoj, a uši u drugoj prostoriji.

Igor Ružić:

Od mene veliki plus za izbor i realizaciju predstave, ali i pitanje: što je tu autorski rukopis? U vašem je kazalištu vizualna komponenta, za razliku od govorne (stihovi Jakše Fiamenga), izuzetno jaka. Vaša predstava izgleda kao da je izvučena iz neke stare škrinje. Buket osušenog cvijeća i ostali rekviziti doimaju se kao da su niknuli iz poetike prošlosti. Ako predstava govori o emocijama, unatoč naglašenom dalmatinskom štihi, sputanom konzervativizmu, ne probija često okvire kocke i ne izlazi izvan njih jer nema potrebnu dozu ludosti, koja je stanovit iskorak u drugačije.

Volio bih vaše i Mojaševe tekstove češće vidjeti na sceni, iako amateri misle da je lakše igrati avangardni teatar Becketa i Ionesca.

Složio bih se s kolegom Mužićem da je glazba krivo odabrana jer nema potrebnu dramatiku, nego je salonska, birana najčešće iz suvremenih filmova, koji su, u odnosu na predstavu, neka druga priča. I tu bi se trebala dogoditi neka ludost, kao uostalom i u određenoj vrsti redateljskog kazališta, koje se treba osloboditi svojih previše krutih autorskih kanona.

Cijenim da se u Sv. Filipu i Jakovu radi autorsko kazalište, ali ne uvijek na isti način.

Možda bi vaša predstava još bolje funkcionirala navečer, uz more, jer bi imala autohtoni morski ugođaj (npr. šum i talasanje valova), dakle neku vrst dekonstrukcije igranja regionalne (dalmatinske) svagdašnjosti.

Kazališna družina „Štolcer“, Čakovec – Kristina Štebih: *SE BU DOBRO, MAMIKA*

Režija: Dejan Buvač / Scenografija: Kristina Štebih i Dejan Buvač / Svjetlo: Alen Železnjak / Ton: Alen Horvat

Sanja Nikčević:

Veliki su narodi svoju povijest i svoje nacionalne velikane formirali još u XIX. st. i napravili od njih mitove. Zato se sada u XXI. st. mogu s njima igrati i dekonstruirati ih.

Mi te sve mitove nismo napravili, jer nismo priznali, a ni upoznali, naše nacionalne junake i velike ljude, ali sve više pokazujemo tendenciju prikazati ih bilo cjelovito ili fragmentarno, kao Mojaš Bošković (Ruđera i Anicu) ili Kristina Štebih Josipa Štolcera Slavenskog.

Ja, dakle očekujem da ćemo uskoro dobiti i literarnu priču o Slavenskom (a Kristina mi, evo, to obećava), koja će mi pomoći da shvatim nepoznavanje i neprihvatanje talenta Štolcera Slavenskog u zavičaju te veličinu njega kao skladatelja, koji je, svladavši mnogobrojne poteškoće, to i postao.

Riječ je u ovoj predstavi o biografskoj drami koja je ostvarena biografsko-poetski, a uprizorena na već poznati način čakovečke „Štolcer“ družine. Primjedbe bih imala na nepreciznu uporabu beogradskog govora u sceni uredništva „Borbe“ te na glumačka ostvarenja muškog dijela ansambla, koji su danas bili slabiji dio predstave jer su u pojedinim scenama, (npr. u sceni pijanstva i već spomenutoj sceni u uredništvu), previše glumili, odnosno zbog pretjerivanja bili neuvjerljivi.

Scena iz predstave „Se bu dobro, mamika“, igraju: Ž. i S. Grahovec, K. Štebih, i M. Štrukelj

Zoran Mužić:

Meni je u predstavi najbolja ljubavna scena (i kazališna i filmska) u kojoj Željka Grahovac, kao bolesna Tretja čerka moli da poživi bar do ljeta, kako bi još jednom mogla vidjeti mladog Štolcera. Ja doduše ne znam puno o Slavenskom, niti o Kazališnoj družini „Štolcer“ jer ih nisam imao prilike gledati, ali jako sam zadovoljan s današnjom predstavom, i tekstem, i režijom, i glumom. Vrlo svježe, ljupko i gotovo profesionalno baratate sa scenskim sredstvima, koristite glazbu na pravim mjestima, snimke su dobro odabrane i jedino je šteta što više in vivo (u živo) ne izvodite odabrane skladbe jer ste izvrsni pjevači. Zavidim vam na entuzijazmu kojim ste pristupili oživljavanju Slavenskog, temi koja vas zabavlja i kojom želite otkriti što je moguće više o ovom značajnom hrvatskom skladatelju. Sjajne su vam bakhantice na početku i ostale ženske scene, a dečki bi trebali ljepše odigrati to pijanstvo, a ne kao da nose transparent: „mi smo jako pijani“.

A sad mi dopustite i nekoliko dobronamjernih primjedbi:

Zašto je „Borba“ u boji, kad su u ono vrijeme novine bile jedino crno-bijele? Ako hoćete biti realistični i vjerodostojni, morate paziti i na takve sitnice, zato ova kolor izdanja samo fotokopirajte na crno-bijelom foto stroju. Glede beogradskog govora, smetala me velika afektacija jer mnogo brečete, farbate, afektujete i pokušavate govoriti kao u Skadarliji. U toj afektaciji više pozornosti posvetili ste kako nešto reći nego što reći, a tekst koji govorite veoma je zanimljiv: ima tu Matoša i njegove beogradske pečalbe, i da je Štolcer hrvatski Stravinski te da će uspjeti, zahvaljujući afirmaciji glazbe naroda koji žive na Balkanu. Kad se jezik sroza na nivo čaršijske gostionice, dobiva se suprotni efekt, umjesto autentičnog kavanskog govora dobiva se parodija, kojoj tu nikako nije mjesto. Za tu scenu uzmite beogradskog lektora i riješili ste problem.

Moram reći da ste izvrsno u predstavu uklopili filmske sekvence iz Štolcerovog života koje, crno-bijelo snimljene, pridonose autentičnosti biografske priče.

Igor Ružić:

Ako bih trebao odabrati najbolju predstavu u ova 3 festivalska dana, izabrao bih sigurno ovu. Mužić je rekao da je rađena na realističkom prosedeu, s čim se ne slažem. Po meni, ovo je izrazito teatraliziran uradak, to je pričanje priče, pa kako se konstruira priča izvana i kako se ta scenska naracija prikazuje. Sviđaju mi se sve scene jer svaka pokazuje određeni Štolcerov životni milje i ja bih je stoga nazvao posrednom biografijom zato što je konstruirana iz biografskih tragova. Zato su dobro igrane i sve scene, npr. scena pijanstva je izvrsna jer je svakodnevna (Koliko puta je moguće čuti rečenicu: Joža, kaj buš sad delal, ajde s nama pit!). Pa kao što su teatralizirani muži i bakhantice, tako je teatralizirano i uredništvo „Borbe“, iako zbog traljavog beogradskog govora zvuči neautentično. Režijski je također sve u redu, sviđa mi se na ovaj način mišljena i realizirana predstava jer je ispisivanje autobiografije po vanjskim tragovima i jer je napokon pravilno korištena Štolcerova glazba, ali premalo uživo izvođena. Po meni nije uspelo projiciranje zvijezda i u gledalište; publici, naime, smeta praćenje predstave ako im direktno u oči ide svjetlo.

Najviše pohvala predstava je zaslužila donošenjem fragmenata života na scenu i, dakako, umjetničke duše (kako to Sanja jako želi) velikoga skladatelja Štolcera Slavenskoga, kojeg gledatelji kroz predstavu mogu upoznati, osjetiti i doživjeti. Bravo i hvala „Štolcerovcima“ na tako bogatom daru.

II. DIO FESTIVALA – SLAVONSKI BROD, 30.V. – 1.VI. 2014.

Drugi dio 54. FHKA održan je od 30. svibnja do 1. lipnja 2014. u Kazališno-koncertnoj dvorani „Ivana Brlić-Mažuranić“ u Slavonskom Brodu, a počeo je svečanim otvorenjem na kojem su sudjelovali i prigodnim riječima pozdravili okupljene sudionike i publiku: dr. med. Mirko Duspara, gradonačelnik Slavnskoga Broda, gospođa Dunja Penić, viša stručna suradnica za kulturu u Brodsko-posavskoj županiji, Josip Perčević, član Upravnog odbora Hrvatskog sabora kulture i suorganizatori Festivala – članovi Satiričkog kazališta mladih Slavonski Brod.

Medijski pokrovitelji Festivala TV Šibenik, Radio Ritam, Posavska Hrvatska, Soundset Slavonski Brod i Radio Slavonija pratili su i izvještavali o festivalskom programu. Također, program 54. FHKA medijski su popratili i HRT, SBTv, Slobodna Dalmacija i ostale lokalne radio i TV postaje.

Prilog o II. dijelu 54. FHKA i festivalskoj završnici emitiran je i u emisiji HRT-a Vijesti iz kulture 2. lipnja 2014.

Vrijedi spomenuti i da je međunarodni dio 54. festivala hrvatskih kazališnih amatera održan u Rovinju, 16. i 17. svibnja 2014. pod nazivom **10. međunarodni festival amaterskih kazališta „Jadran 2014.“** Na taj način, već 10. godinu za redom, Hrvatski sabor kulture ostvaruje i razvija međunarodnu kulturnu suradnju i razmjenu domaćih i stranih najboljih amaterskih kazališta i kazališnih grupa. Na ovogodišnjem festivalu „Jadran 2014.“ u rovinjskom Gradskom kazalištu „Antonio Gandusio“ nastupile su najbolje kazališne skupine iz Italije – Dramska družina „F. B. Sedej“ Števerjan – San Floriano del Colio s predstavom „Zločin u vili Roung“, iz Bosne i Hercegovine – Teatar „Fedra“ Bugojno i Kulturna scena „Male stvari“ Trebinje s predstavom „Boja krvi i ilovače“, iz Vojvodine - HBKUD „Lemeš“, Svetozar Miletić s predstavom „Tripud Bog pomaže“ te 2 hrvatske skupine: Kazališna družina „Štolcer“, Čakovec s predstavom „Tarzan i svinja na posljednjoj večeri“ i Dramski studio „Gandusio“, Rovinj, s predstavom „Kod kuće je najgore“.

OKRUGLI STOL 4. DANA FESTIVALA

Kazališna sekcija kluba studenata komparativne književnosti „K.“, Zagreb - Ana Fazekaš / Sarah Kane:

4.48: SARAH U FRAGMENTIMA

Režija i adaptacija teksta: Ana Fazekaš / Kostimografija: Valerija Cerovec / Svjetlo: Hrvoje Felbar / Ton:

Mirko Czukor / Producentice: Sendi Bakotić i Romana Brajša

Šminkerica: Tena Kolarić

Igor Ružić:

Prvu predstavu u Slavonskom Brodu „4:48: Sarah u fragmentima“ izvela je Kazališna sekcija Kluba studenata komparativne književnosti Filozofskog fakulteta iz Zagreba. Dopustite da prije analize predstave kažem nekoliko rečenica o kod nas manje poznatoj Sarah Kane.

Književnica Sarah Kane jedna je od najjačih osobnosti suvremene europske drame, pogotovo njenog britanskog dijela, koji se zvao „dramaturgija sperme i krvi“. Riječ je, dakle, o vrlo intenzivnom rukopisu – „dramaturškom složencu“ u kojem je kostur priče posljednje djelo Sarah Kane – monodrama „Psihoza 4:48“ u kojoj je najavila skončanje vlastitog života u umobolnici. U okosnicu spomenute monodrame inkorporirani su fragmenti drama Sarah Kane: „Cleansed (Pročišćeni)“, „Blasted (Razneseni)“ i „Crave (Žudnja)“.

Problem te predstave jest u prevelikoj ambiciji glumačke družine kojoj je režija Ane Fazekas postavila previsoke ciljeve. Predstava je izuzetno režirana, usudio bih se reći – najbolja režija do sada, ali je prilično nečitka zbog neprestanog miješanja teksta monodrame „Psihoza u 4:48“ s već spomenutim fragmentima triju ranijih Sarinih djela. To nije jednostavno ni čitati ni gledati, a pogotovo kazališno uprizoriti. Veliki je izazov taj težak tekst postaviti na scenu i igrati ga kao postmoderno kazalište koje ne slijedi direktnu priču i koje je dozirano riječima. Režija je pokušala skupiti te fragmente i stvoriti suvisli tekst, no unatoč tome, djelomično je uspjela, jer se gledatelji muče pohvatati previše raznorodnih dijelova priče iz čak 4 Sarine drame. I glumački dosezi su bili neujednačeni. Najbolje su se snašle Izabela Laura i Olivera Radović u ulogama Sarah 1 i Sarah 2, koje su uspjele dobro odigrati udvojeni glavni lik. Ostali likovi iz drugih drama nisu baš ujednačeni niti ostvareni na razini prvih spomenutih uloga, ali su dosta dobro kostimografski i likovno riješeni. Dok su Sarah 1 i 2 u jednostavnom sivom kostimu kao karijatide (stupovi) predstave, ostali likovi, uglavnom u crnim trikoima, različiti su, ali igrom ne pridonose baš razumijevanju radnje, koje gotovo da i nema. Radi lakšeg razumijevanja predstave savjetujem da se pročita drama „Cleansed“ (Pročišćeni)“. Dakle, to je dobra predstava, ali nije za svako oko jer je prehermetična i glede radnje teško prohodna, a osim toga, autorica Sarah Kane i danas izaziva različite komentare, danas se u kazalištu baš ne igraju puno njezina djela. Meni je drago da taj nekoć popularni tekst nove europske drame i amateri, studenti komparativne književnosti, hoće uprizoriti. Za svoju hrabrost zaslužili su, evo, moje pohvale.

Scena iz predstave „4. 48: Sarah u fragmentima“, igraju: I. Laura, O. Radović, T. Abazi, K. Malbašić., M. Mikulec, S. Bakotić, A. Raspolić, A. Filipović

Sanja Nikčević:

Ja sam na zagrebačkoj smotri prihvatila ovaj, a izabrala drugi tekst za 54. FHKA, iako slovim kao selektorica koja baš ne voli Sarah Kane. U svojoj knjizi „Novija europska drama ili velika obmana“ objasnila sam kako su veliki njemački redatelji prihvatili i režirali britanske autore, pa tako i Sarah Kane, i kako su ih nametnuli kao velike pisce i kao normu teatra nove europske drame. Kad se stišao pomodni val oko Sarah Kane i engleskih autora, engleski su kritičari optužili svoje europske kolege da je kritika kriva što je Sarah Kane izvršila suicid.

Što se predstave tiče, moram reći da je dobra jer djevojke razumiju Sarah Kane, za razliku od većine redatelja koji su radili njezine tekstove jer je pred 15-ak godina autorica bila jako u trendu. Vi Sarah Kane prepoznajete i volite, prepoznajete njezine muke, njezinu izgubljenost i napravile ste predstavu koja je puna kaotičnih fragmenata. Iz njezinih stanja točno ste izvukle stvari koje su nju mučile i onda je ja prepoznajem kao ženu koja u sebi ima 5 osobnosti i jedna pobija i uništava drugu i koja ni sama ne zna kako se snaći u svijetu oko sebe. Taj svijet ne prepoznaju mladi suvremeni ljudi, ostavljeni u tom praznom prostoru da nađu svoju uporišnu točku i onaj koji to uspije, nastavlja dalje živjeti, a onaj koji poput Sare Kane ne uspije, gubi se ili se pokušava uhvatiti za neku slamku spasa. Vi ste to prepoznali i shvatili ste Sarah Kane pa ste zato i napravili dobru predstavu. Ipak, previše ste toga iz drama ubacili u predstavu i publici je sve to teško slijediti, bilo da je riječ o priči ili ilustraciji. Zapravo događa se kaos koji je nepotreban i uvelike otežava praćenje predstave. Kad bi se priča malo pročistila i iz predstave se izuzelo sve suvišno, bila bi ona jača i puno razumljivija.

Zoran Mužić:

Bit ću puno kraći od mojih kolega jer nisam stručnjak za Sarah Kane, a i ne zanima me baš. Gdje počinje dijagnoza i završava kazalište – to su delikatne stvari u kojima ne želim sudjelovati. Uživati u teatru Sarah Kane ne mogu, kao što to ne mogu ni u punku. Unatoč tome, vaša je predstava odlična i vi ste odlični. Nije točno da su dobre samo dvije glumice koje igraju Sarah 1 i Sarah 2, nego je dobro i ostalih 7 glumaca koji izvrsno igraju emanacije njena ludila i njene traume, a nije loša ni scena s dečkom. Meni to nije krivo igrano, ali mi je dosadno i to veoma. Kolega Ružić je spomenuo jedan dobar primjer: film „Betty Blue“ koji govori o istoj stvari, samo na jedan puno bolji način. Film je zapravo bio simbol vremena, bio je ugodan i gledljiv, a dijagnoza je identična i govori o istim stvarima kao i Sarah Kane. Apsolutno bih pohvalio režiju, pa scenografiju i organizaciju scenskog prostora, a i pokret vam je dobar i jako dobro govorite, iako su rečenice zapravo deklamirane misli. Vi razumijete što govorite, vjerojatno zato što studirate komparativnu književnost, što je za ovu priču bitno. Predstava se doima kao vaš stav i taj nihilizam ima puno veze s vašim doživljajem tog teksta. Sve je to vjerodostojno i točno. Dobra vam je rasvjeta, a i ton mi se sviđa, izbor glazbe također, no bilo bi dobro da ste naveli i autora glazbe. (Autor glazbe je Mirko Czukor – otkrivaju članovi sekcije.)

Scenska kultura i artikulacija kazališnog promišljanja vrlo je vjerodostojna. Kao što rekoh, u kazalištu moj prvi izbor nije Sarah Kane, ali poštujem posao. Svaka vam čast. U vašoj sekciji vidim puno budućih glumaca, kritičara, redatelja, pisaca, autora glazbe, nadam se da se nisam prevario.

Teatar Tirena – Dramska skupina eRKaVe, Zagreb - Milan Begović: *BEZ TREĆEGA*

Režija i scenografija: Christian Jean – Michel Jalžečić / Adaptacija teksta: Vid Ćosić / Kostimografija: Vid Ćosić i Rea Kamenski - Bačun / Svjetlo i ton: Barbara Videc

Igor Ružić:

U usporedbi sa Sarah Kane Begović je lektira pa se po školama može igrati skoro i u edukativne svrhe. „Bez trećega“ je punokrvna predstava koja se lako gleda, prati i koja ima i svojih posebnosti: osmišljena je režijski, glumački, prostorno, svjetlosno, predstava teče glatko, detalji su dobro smišljeni (npr. rezanje telefona). O svemu se je mislilo, ali sve je za stupanj manje nego se mislilo. Ipak, nije mi jasno zašto danas Begović? Zašto tu vrstu realističnog teatra mladi igraju? Možda je gluma najveći izazov. Radi se o dvoje ljudi koji su stalno na sceni i koji u ovom govornom teatru (Sprach-teatar) moraju sve vrlo precizno odraditi, jer se na sceni baš sve vidi. Zapravo, činilo mi se da je riječ o igri igranja lektire, o prizorima koji se događaju kao iza koprene.

Scena iz predstave „Bez trećeg“, igraju: R. Kamenski Bačun i V. Čosić

Sanja Nikčević:

Sve što se Igoru nije svidjelo meni se je svidjelo. Čini mi se da je ovdje motivacija izbora priča o bliskim odnosima između muškarca i žene, što se s mladim ljudima koji su radili predstavu, ne poklapa ni vremenski ni po godinama. Kad oni biraju tu predstavu, onda oni biraju između kazališta koje ima svoju koncepciju i redateljsko je i kazališta koje zabavlja i neobavezna je igra. Ovo je predstava, ovo je vapaj za teatrom koji se na dobrom tekstu temelji, koji nosi odnose među likovima i koji nosi u sebi te vječne ljudske sukobe između muškarca i žene. Meni se sviđa da su dvoje glumaca i redatelj, kao mladi, izabrali baš taj tekst na jeziku koji pokatkad zvuči kompromisno. Međutim, oni su tekst adaptirali da traje koliko mora trajati i da priča o emociji koje u suvremenom teatru ima sve manje. Sviđa mi se kako ste sve nebitno u tekstu poštrihali i igrali ste sve ono bitno za radnju i za međusobne odnose. Odlično ste izrežirali i 4 bitna punkta (telefone, dva stola, pisma i buket) na kojima gradite predstavu. Čini mi se da ste uspjeli prikazati i situaciju koja je Begovićeva slika Prvog svjetskog rata u Zagrebu, pa situaciju vojnika koji se s fronte vraća u grad i ljubomoran je na svoju ženu, kao i određene naše današnje situacije u kojima, kad se nađu muškarac i žena sami u sobi, uvijek imaju isti problem: ljubavi-neljubavi, dominacije-povjerenja, praštanja-osvete, prepuštanja-neprepuštanja, jer to je zapravo vječna priča, od antičke Medeje preko Shakespeareovih likova pa do danas, do Sarah Kane, koja se nije mogla prepustiti pa je zato u životu imala problema zbog kojih je prerano skončala. Svidio mi se i način na koji ste radili Begovića, kao i to što se igrate, ali u realističkom kazalištu te, iako tako mladi, svjesni ste te igre. Svidjela mi se i ta profinjena emotivnost, taj teatar koji priča priču i koji ima likove koje prepoznajemo i s kojima se možemo identificirati, s kojima možemo suosjećati i na kraju doživjeti još neke emocije. Najviše mi se svidio kraj kad ste se temeljito izvrijeđali, kad ste ubili jedno drugo, jer Marko može doći k svojoj ženi tek mrtav. Tada se može definitivno opustiti i prepustiti joj se. Cijelu predstavu on želi samo znati, i tek kad je umro, može prestati znati, može se prepustiti osjećaju i doživljaju ljubavi. Ovo nije analiza Begovića, već ove predstave, koja je sve to, o čemu smo pričali, na sceni i pokazala.

Zoran Mužić:

Predstava „Bez trećega“ je istovremeno i povratak ratnika. Od Agamemnona do Brodyja (u seriji „Domovina“) imamo model ratnika. Vi, Marko (Vid Čosić), vi ste ratnik. Po mom sudu premladi ste za to, nemate iskustva pa sve ovisi o vašoj glumačkoj vještini. A tu ste si previsoko digli letvicu. Osim toga, između Marka i Gige nema kemije, vi se trudite glumiti, ali se taj trud i upinjanje previše vidi. Kad treba ispoljiti emocije, oboje zatajite, umjesto da se dodirnete, vi sjednete jedno kraj drugoga. Ne iskri ništa između vas, između čovjeka koji 8 godina nije bio kod kuće, nije takao ženu. On je silueta okrenutog čovjeka koji je došao doma svojoj ženi koja mu se mora podati. Cijelu predstavu možete igrati kao ratnu dramu jer sukob između vas traje cijelu predstavu. Predstava je uredno odigrana, ali emocija iz predstave do mene nije doprla.

Dramska družina KUD-a „Naša lipa“, Tuhelj - *TKO PJEVA ZLO NE MISLI* – prema humoreski „Dnevnik malog Perice“ Vjekoslava Majera

Režija i adaptacija teksta: Jelena Škalec / Scenografija: Ivica Škalec / Kostimograf, frizer: Ernest Leš / Svjetlo i ton: Barbara Iveković / Fotograf: Damir Vajdić

Igor Ružić:

Definitivno najveselija predstava danas koja se temelji na istoimenom filmu i romanu „Dnevnik malog Perice“ Vjekoslava Majera. Ono što moram primijetiti je vrlo slaba ili gotovo nikakva režija. Čini mi se da je ansambl od samoga početka bio prepušten samome sebi. Poneki likovi su dobro napravljeni i izgrađeni, ali to nije rezultat režiserskih rješenja nego individualnog rada na liku. Međutim, nema cjeline jer se predstava stalno raspada. Kolektivne scene treba režiserski osmisliti i razigrati pa bi, recimo, ženski kor koji je izvrstan i duhovit još bolje i efektivnije funkcionirao. Dobro je što se sve pjeva uživo, jer matrica uvijek loše zvuči i često se pjevači ne usklade s njom. Možemo reći da je to pučki komad s pjevanjem i s nešto malo preljuba, koji ima svoj šarm, osobito u pjevanju, jer svi u ansamblu dobri su pjevači, unatoč tome što pjevaju bez instrumentalne pratnje, a capella. No predstava je rađena da nasmije i po tome je uspjela, bila bi još bolja da su osmišljene pojedine uloge i da su kolektivne scene maštovitije i razigranije. Treba ozbiljno razmisliti o režiji jer se predstava bez prave redateljske ruke često raspadne.

Scena iz „Tko pjeva zlo ne misli“, igraju: T. Moguljak, S. Pukljak, Z. Ilijaš, T. Gmajnički

Sanja Nikčević:

Za razliku od dvije današnje ambiciozne predstave, ova treća imala je cilj zabaviti ansambl u pripremi i zabaviti publiku pod svaku cijenu. Vaš cilj je potpuno drugačiji i vi ga još uvijek ostvarujete, ali pitanje je koliko ćete to još uspijevati. Drago mi je da se, iako ste mlada družina, kontinuirano već 15 godina bavite kazalištem i da, zbog naših kritika, ne odustajete od toga. No, mi bismo željeli vašoj radosti igre dodati bar malo zanatskih vještina pa da ta radost bude još veća. Zato stoji sve ono što je kolega Ružić rekao, a stoji bome i ono što će vam sada reći redatelj Mužić. Dakako, oni to govore da bi još više potakli vašu amatersku ljubav i vaš entuzijazam.

Zoran Mužić:

I mene ste uspjeli razveseliti, a svojom pjesmom i razgaliti, jer ste dobri pjevači, pjevate a capella, što baš i nije lako. Žao mi je što pjesme nema više. Jer mogli ste ići tim putem i napraviti još bolju predstavu. Glumački dio, ili ovo između pjesama, vama je bez tempa, presporo, i zbog nepostojanja režije, s puno detalja koji ne pridonose dojmivosti i razigranosti. Sve to ima šarma jer je napravljeno od srca i iz velike amaterske predanosti i ljubavi. Dakako, imam tisuću primjedbi, ali radi ilustracije, reći ću samo neke: u sceni kad je Šafranek kod Marijane, izvrstan bi kor mogao u živo otpjevati Marijanu, tako bi u smislu operete ili mjuzikla zaokružili scenu. Drugo, trebate se glumački pratiti, ne čekati svoju repliku, nego življe reagirati na šlagvort glumca ispred vas, to predstavi daje živost i tempo. Treće, kao mlada glumačka družina imate potencijala, ustrajte u radu, učite na dobrim primjerima, pa će vam i predstave biti i dopadljivije, razigrane i vesele.

OKRUGLI STOL 5. DANA FESTIVALA

Bjelovarsko kazalište – Bjelokaz 2 - Slobodan Simić: *KAKO SAM PONOVO POSTAO NORMALAN*

Režija, prijevod i adaptacija teksta: Margareta Fabičević / Scenografija: Mirko Benkus

Kostimografija: Marijana Hanževački / Svjetlo: Bruno Marić / Ton: Erik Benkus

Sanja Nikčević:

To je priča o veoma ozbiljnom problemu našeg doba – o prisiljavanju društva na konzumiranje alkohola i na opijanje. Ja volim što radi Bjelovarsko kazalište i 6 Majinih družina, ali dobru ideju treba i scenski dobro obraditi. Vi znate da ste protiv pijanstva i protiv toga da se mora piti, i to je poruka koju vaša predstava šalje, ali vi ne znate zašto ste, vi ne znate definirati trijezno stanje kao dobro. U vašoj predstavi čovjek, kad prestane piti, postane dosadan, glup i šutljiv – ne zna komunicirati ni pričati, ukratko ne zna normalno živjeti. Za poruku koju ste predstavom pokušali reći uzeli ste krivi tekst. Vaša poruka je na kraju predstave kad se glumci, radi podcrtavanja statistike o mnogobrojnim nesrećama i tragedijama zbog alkoholizma, gase jedan za drugim i zadnja scena je mrak na pozornici. No vaša je poruka krivo odigrana, na sceni ste rekli da je trezven čovjek dosadan i neprikladan u društvu. Vaša predstava je satira koju nažalost publika može pročitati na krivi – suprotan način. Meni bi bilo draže, a publici razumljivije, da se niste držali teksta ili da ste ga drugačije razigrali, da ste publici pokazali zašto ne piti. Vaša predstava govori da čovjek, kad prestane piti, ostaje sam, a tu poruku sigurno niste željeli poslati. Doduše, vi ste protiv pića, ali niste predstavom definirali za što ste. Bilo bi bolje da ste vi kao ansambl tu priču na svoj način napravili i ispričali, a ne da ste uzeli satirički tekst koji je scenski krivo interpretiran. Vaša dobra poruka nije scenski dobro plasirana, unatoč vašoj dobronamjernosti, duhovitosti i satiri.

Kako sam postao normalan“, igraju: A. Klauda, B. Premužić, Ž. Futač, P. Tomić, M. Topljak, L. Franjić, I. Dončević

Zoran Mužić:

Sanja hoće reći da ste kao predložak za predstavu izabrali krivi tekst. Vi ste uzeli Simićevu satiru, koja nije kompatibilna vašoj poruci da je alkohol pojedinačno i društveno zlo te da piti ne treba. Meni je žao što ste propustili napraviti neke stvari koje ste trebali npr. propustili ste važne detalje: koristite različitu glazbu, ali na različite pjesme glumci plešu na isti način; na Prljavo kazalište i narodnjake jednako se

drmusaju; ako ste dali mladom glumcu na sceni piti kruškovac, onda on ne može igrati kao Messi nego kao neki njemački igrač itd. Ukratko, predstava je puna energije, mladi žele uputiti gledateljima pozitivne poruke i to je dobro, meni se to sviđjelo.

Igor Ružić:

Ja se mogu složiti s dosad rečenim, ali i ne moram. Zanima me što ste vi s ovom predstavom htjeli reći? Je li to edukativna predstava? Ako ste nešto željeli reći, onda, budući da smo u kazalištu, to treba na kazališni način reći. Dakle, poruka je definitivno prenesena, ali ako je to satira, pitanje je kako se s njom nose izvođači koji su mladi i koji sa satirou nemaju baš iskustva, a nemaju ni velikog glumačkog umijeća. Osim toga, tekst je pisan crno-bijelo, a znam da se život događa između tih dviju krajnosti. Iako satira, tekst je moralitet, pa stoga nakon određenog vremena postaje monoton. Volio bih da ste dramaturški to drugačije napravili. Po meni, za to ste imali dvije mogućnosti: neprimjerenim narodnjacima koje koristite, mogli biste započeti svaku novu scenu, a drugo, mogli ste tekst napraviti od priča iz života koje bi glumci donijeli iz vlastita okruženja. Tekst baziran na istraživačkom vlastitom radu bio bi glumcima zanimljiviji, a publici upečatljiviji i dojmljiviji.

Dramska sekcija KUD-a „Lepoglavski pušlek“ - Štefica Bizek: ŽIVOT UDOVICA

Režija: Štefica Bizek / Asistent redateljice: Josip Uršanić / Scenografija i kostimografija – članovi sekcije /

Ton: Darko Galić

Sanja Nikčević:

Unutar teksta vaše predstave ima podosta nelogičnosti. Npr. dođe žena sva u zavojima u kuću jer ju je muž istukao, a oni u kući ne vele ništa. Na to još dođe susjeda pa joj se smije. Ta groteska je veoma neobična, a svi likovi imaju u sebi puno zloće kojoj ja ne mogu odgonetnuti razlog. Uglavnom, uspjeli ste me šokirati svojom predstavom.

Scena iz „Života udovica“; igraju: Š. Kuća, Š. Bizek, M. Kos, B. Breški, B. Čretni, M. Zbodulja

Zoran Mužić:

Ne slažem se sa Sanjom. Meni je predstava bila duhovita, zabavna i smiješna. Mogu reći, neka vrsta lepoglavskog Almodovara. Osim toga, govorili su čistom autohtonom lepoglavskom kajkavštinom, koju ja kao Dalmatinac nisam baš do kraja razumio, ali sviđjela mi se melodija kajkavskog narječja. Meni je to bilo vrlo ljupko, predstava je imala tempa i pazilo se na detalje. Primjer moje tvrdnje je vatra u peći, reflektor skriven u kartonskoj kutiji koji je sjajno dočaravao plamen u štednjaku. Scenski funkcioniraju i stari, 50 put isprani širclji, pa čitanje pisma – službeno na hiper štokavici, jer svi likovi govore lepoglavski. Svi ti detalji pokazuju da imate smisla za kazalište u kojem se dobro zabavljate i igrate. No, povod za tu duhovitu igru dobar je tekst, koji pruža priliku za dobar humor, onaj pravi, autohtoni, narodni humor. Poetika ove predstave može biti „rakije i seksa“, a to je tradicija komedije od samih početaka.

Osim toga, sjetite se samo renesanse i naše držićevske, dubrovačke comedie dell'arte. Kako već rekoh, meni je to duhovito, zabavno i dobro odigrano.

Igor Ružić:

Ja sam ovu predstavu izabrao na kazališnoj smotri Varaždinske županije, a imam i razloga za to. Taj mi je tekst eklatantan primjer groteske i zagorskog, crnog nadrealizma koji, zbog tempa i autentične pučke glume, dobro funkcionira na pozornici i publici je vrlo zabavan.

Dramska skupina HKUD-a „Frankopan“, Ferdinandovac - Marija Winter: SVEKR(I)VA

Režija i adaptacija teksta: Marica Markov / Scenografija: Ljubica Penezić / Kostimografija: Marta Erdec

Sanja Nikčević:

Ovo je tekst kojeg ja volim, jer ima dobrih i zlih likova, a mene zanima kako dobri mogu postati zli, a zli se obratiti na dobrotu. Posebno mi je draga u predstavi snahica – dobrica, koja i vlastitom pojavom odaje tu svoju glavnu karakteristiku. Iako je to priča o zlu koje šire pojedini likovi, a koje je na kraju dobrim pobijeđeno, fale mi u vašoj igri razlozi promjene karaktera, koji nisu psihološki utemeljeni. Vaša predstava je igrokaz ruralnog tipa u kojem uvijek dobro pobjeđuje.

Scena iz „Svekr(i)ve“, igraju: M. Fuček, Š. Benko i I. Paska

Zoran Mužić:

I meni nedostaje ta motivacija promjene likova o kojoj Sanja govori. Vjerojatno je autorica Marija Winter neke likove tipski riješila – svekrva je zla, a snaha je dobra (ili obrnuto). Duel svekrva – snaha nalazimo na više mjesta u literaturi (sjetimo se Šume Striborove Ivane Brlić Mažuranić i zle snahe zmijskog jezika) i on je funkcionirao sve do realizma. Meni je predstava bila spora i mjestimice bez dramskog naboja, ali ja to pripisujem vašoj nezgodi na dolasku u Slavonski Brod, kad vam je s autobusom izgorjela kompletna scenografija i kostimi. Moram pohvaliti glumce, osobito Šteficu Benko kao svekrvu Doru, ali i ostale negativne likove te i druge glumce koji su se izvrsno snašli u tuđoj scenografiji (na brzinu improviziranoj iz tuđih scenskih artikala).

Igor Ružić:

Ovu sam predstavu također ja izabrao na kazališnoj smotri Koprivničko-križevačke županije jer mi je kao predstava u cjelini bila najbolja. Jest da mi u današnjoj izvedbi nedostaje ritma i tempa, ali odnosi među likovima su čisti, gluma je dobra, a Mariju Winter kao autoricu naprosto vole u Podravini, Zagorju i Međimurju. Osim toga, dramaturški je sve dobro osmišljeno, pa i scenski i kostimografski, što zbog

spomenute nesreće, mi to danas nismo mogli vidjeti. Moram priznati da ste učinili podvig jer ste, nakon požara autobusa, smogli snage i koncentracije i odigrali predstavu kao da vam se u dolasku ništa nije dogodilo. Ovaj gromoglasni pljesak svih sudionika okruglog stola čestitka vam je za nastup u iznenadnim okolnostima, u tuđim kostimima i na improviziranoj sceni.

Gradsko kazalište Beli Manastir - Branko Katalinić: ISPOVIJED

Režija: Branko Katalinić / Ton i zvuk: Zoran Herman

Sanja Nikčević:

Ono što je meni kod vas, Kataliniću, krasno emocija je i vi sve igrate na vaš snažan osjećaj koji s pozornice prenosite i na nas publiku. Izvrstan mi je početak kad ste na sceni samo vi i čuje se zvuk tamburice koja pridonosi ugođaju, ali nije dobro da je taj zvuk konstantan, jer postaje monoton i smeta u praćenju teksta. Što se tiče priče o Domovinskom ratu, mislila sam da je glavna tema ono što vam je djed rekao na početku „da mržnja pojede mrzitelja, a ne onog kojeg mržiš“. Zato sam očekivala da je cijela priča usredotočena na rat, na susjede koji su vam nanijeli zlo i na mržnju koja vas uništava, što je najstrašnije. Onda ste vi u to ubacili sudbine djece i svoj odlazak u Kanadu. Po meni, previše ste tema otvorili, krenuli ste s ratom, mržnjom, oprostom, a onda ste priču prebacili na sina geja i na kćer koja s mužem odlazi u Kanadu jer u razrušenoj Baranji za njih nema posla. Sin gej je druga tema, koja nema veze ni s ratom ni s razrušenom Slavonijom. Priča bi bez sina bila kompaktnija. Možda je to vama nelogično, naime život može biti nelogičan, ali umjetnost ima svoju logiku koja je drugačija od života. Kad smo kod logike, čini mi se i kraj nelogičan, jer nakon što ste odlučili ići unuku u Kanadu i ispovjedili se Bogu, zašto niste Bogu ostavili i pištolj i rakiju pa čisti, bez ostatka prošlosti, otišli unuku i kćeri, počeli novi život.

Scena iz monodrame „Ispovijed“, igra: Branko Katalinić

Zoran Mužić:

Vi ste, Kataliniću, kako vidim u programu, autor teksta, redatelj i jedini glumac, jedino je gospodin Herman autor glazbe. Glazba je odlična, samo je ne tretirate redateljski, nego mimo pravila zanata. Kad ista glazba prati kontinuirano tekst, nakon određenog vremena pretvori se u šum, kao kad spavate uz tiktakanje sata, koje ubrzo više ne čujete. Glazba nosi atmosferu, ona je važna, ali ako stalno traje, počinje smetati i vama i publici i bolje ju je isključiti, a pustiti je kad se pojavi neki novi motiv. S glazbom se treba poigrati, s njom treba poentirati, a ne pustiti je od početka do kraja. Onda će i gluma i glas, koji ste jako točno impostirali, doći do izražaja. Za vašu interpretaciju čestitam jer ste izdržali monodramu do kraja, bez pada, a to nije lako čak ni profesionalcima. Samo vi i publika, a ni od kuda pomoći i podrške. Bravo!

Igor Ružić:

To je izvrsna monodrama („Monodrama je samurajska disciplina, u raj ide sam samuraj“, Vukmirica), a i tema je suvremena. Budući je za glumca monodrama teška i izuzetno zahtjevna, nema ih baš puno na amaterskim festivalima i smotrama. Zato mi je drago da vas monodramske zamke i teškoće nisu pokolebale. Nakon županijske smotre nastavili ste raditi na predstavi. Neke stvari ste još dotjerali i poboljšali. Dobro ste glumački izveli pad iz invalidskih kolica, jer na smotri cijelu priču pričate u kolicima. Izabrao sam ovu predstavu za Festival zbog njezinih kvaliteta, o kojima su pričali kolegica i kolega, i drago mi je da se i publici dopala.

Gradsko kazalište Županja - Branko Puhek: TAMO GDJE TUGA SPAVA

Režija: Branko Puhek / Scenografija: Dražen Panjičanin i Marko Debak/ Kostimografija: Jelena Maričić / Svjetlo i ton: Dejan Hladek, Filip Puhek

Sanja Nikčević:

Tekst predstave nagrađen je Plaketom „Kalman Mesarić“ na Natječaju Hrvatskog sabora kulture za književno stvaralaštvo 2014. Po svojoj poetici tragedija se razvija iz zla koje jedan ili više likova šire okolo, a zapravo je tragedija u dobrima koji dopuštaju da uvijek neki Jago (Shakespeare: Othello) nešto donese, dobri mu povjeruje bez provjeravanja i tako krene sumnja koja je početak kasnijeg zla. Zlo širi zla osoba, dobri likovi padaju jedan po jedan i na kraju tragedija je neminovna. U ovom tekstu spomenuti mehanizam zla smješten je u Slavoniju, glavni likovi Jelica i Iva ne provjeravaju Katinu i Teninu spletku nego se prepuštaju zlu da ih pobijedi, da uzrokuje propast ugledne šokačke obitelji.

Scena iz predstave „Tamo gdje tuga spava“, igraju: B. Puhek, K. Lazor Vukorep, S. Puljić

Zoran Mužić:

Moram pohvaliti izvrsnu glumu svih četvero glumaca, a posebno ulogu Kate koju je sjajno odigrala Snježana Puljić. Sve što je Kata rekla ili napravila čisto je zlo. Izvrsno su i uloge podijeljene pa su svi u svojim likovima vrlo uvjerljivi. Tena, Jelica i gazda Iva stoje čvrsto na svojim nogama, ali zbog oholosti i samodopadljivosti dopustili su da ih zlo odvuče u tragediju. Tema je ne samo slavonska, nego i slavenska i općeljudska. Dojmljiv je realizam ove istinske priče, koja i nakon tragedije ide dalje, jer Kata hoće sve rasprodati i otići u grad, ali ne može, ljudi se boje kupiti ukleto imanje. U ikonosferu lijepo je uklopljen Šovin sokol, pa Kozarčevi konji i dobra atmosfera nekadašnje bogate Cvelferije.

Igor Ružić:

Za mene je predstava nabijena svim i svačim, svega ima previše, kao reklama na TV-u. To je moj dojam, publici se predstava dopada jer je kazališno dobro garnirana, za moj ukus previše je celofana i previše dekoracije. Predstava je imitiranje savršene produkcije, stereotipa je previše, a ja više volim kazalište koje istražuje, koje pokušava naći novi vlastiti izričaj.

Sanja Nikčević:

Od pet danas viđenih predstava većina je bila depresivna, ali depresivna na svoj način, neki su se iz te depresije i izvukli. Dobro je da svatko radi svojim stilom, jer amateri smiju sve. Stoga je i Županja mogla napraviti to što je napravila, uzeti i stereotipe, kako kaže Ružić, ali oni su i od stereotipa napravili izvrsnu predstavu. Ne mora se pod svaku cijenu biti moderan. Dade se i iz slojeva tradicije napraviti dopadljiva i publici prihvatljiva predstava. Amateri zaista mogu izabrati što hoće i raditi predstavu na način koji se glumačkom ansamblu najviše sviđa, a i najprimjereniji je njegovim glumcima.

OKRUGLI STOL 6. DANA FESTIVALA

KUD Općine Donji Kraljevec - Sanja Rašan: *MOŽIMA NA KOMEDIJU, ŽENAMA NA ZDROVJE*

Režija: Sanja Rašan /Scenografija: Ivan Gašparić / Kostimografija: Dragica Cvetko

Sanja Nikčević:

Meni je ovakvu predstavu drago vidjeti, to je ono što se zove pučki igrokaz, što je XX. stoljeće izbacilo iz visoke umjetnosti, jer da to ne valja, to je za puk. Meni i publici takva je predstava draga. To XX. stoljeće zaključilo je da visoka umjetnost mora biti kritična prema društvu i to je legitimno, ali nama je potrebna i ova druga strana, dakle predstava koja nudi neku pozitivnu priču, neku afirmaciju društva oko sebe, zato je to meni drago. A drugo, mislim da ste vi napravili dobru predstavu. Jasno mi je da ste svoju komediju igrali bez odjeka publike (jer u 13 sati u dvorani je bilo jako malo gledatelja). Vjerujem da je vaš igrokaz na manjoj pozornici znatno bolji i bar za 20% glasniji i bržeg tempa. Zbog prazne dvorane ostale su bez odjeka i vaše šale, jer je bez reakcije publike teško igrati i profesionalcima, a amaterima pogotovo. Predstava koju smo sada vidjeli po meni je međimurski mjuzikl, rađen po principu brodvejskog mjuzikla. Dakle imamo scenu, imamo glazbu koja tumači tu scenu, svaki pjevni i plesni dio veže vam se uz radnju i ima razloga zašto baš taj song ili ples. Osim toga, sviđa mi se kako pričate priču. To je priča o životu na selu koji se dijelom odvija i u krčmi, ali krčma nije samo mjesto gdje se pije, nego je i mjesto kamo ljudi svraćaju, druže se i sklapaju poslove. Pa i žene navraćaju u tu krčmu, najčešće da bi potjerale muževe doma, ali znadu s njima ostati i razveseliti se. Dakako, u krčmi se priča i o životnim sudbinama, događajima u selu, no svaka zgoda ili priča logično teče i završava se. Događaju se tu i tragične priče, kao vaša, o Bari koja pije pa zbog toga zanemaruje svoje 4 djece. Na sreću, djeca utječu pozitivno na nju te se ona promijeni i prestane piti.

Grupna scena krčme u predstavi „Možima na komediju, ženama na zdravlje“

Igor Ružić:

S ovakvom vrstom predstave ja se ne srećem baš često i teško mi je kompetentno govoriti o ovome kao o scenskom djelu. Može to biti pučki igrokaz ili pokušaj pučkog mjuzikla, ali kao takav, morao bi nositi odliku izvrsnosti ili barem određenu kazališnu vještinu, a ne samo pokušaj da se nešto na sceni odigra. Teško mi je konkretno se za nešto uhvatiti (glumu, ples, pjesmu), iako mi je lijepo vidjeti narodnu tradiciju i to autentičnu, današnju. Međutim, u predstavi ima previše nečeg između, nekih popunjavanja praznina koje se nisu trebale dogoditi. Mogao bi to biti i neki granični žanr, možda više folklorni, u kojem bi dramske scene pokazale dodatne zanimljivosti, ali treba onda pokušati stvoriti čvršću dramaturšku strukturu, temeljenu na baštini koja bi sadržavala nešto više dramskog umijeća, a ne samo miks: malo plesa, malo pjesme i malo kazališne igre. Trebalo bi više dramskih sekvenci u folklornom slogu, nego folklornih sekvenci u dramskoj strukturi. Predstava mi je pozitivna zbog nekih dobro odigranih uloga te zbog velikog broja izvođača: 20 glumaca, 32 pjevača i plesača i 7 svirača, koji su svojim nastupom opet pokazali radost igre i fascinaciju scenom i teatrom.

Zoran Mužić:

Meni se također predstava svidjela, ali imam i podosta primjedbi i prijedloga da bude bolja. Svidjela mi se glazba uživo (7 bandista), koja je pratila cijelo vrijeme pjesmu i ples na sceni. Oduševila me količina mladih ljudi u predstavi koji ili glume, ili plešu i pjevaju, ili sviraju. Svidjeli su mi se i dramski elementi koji su igrani malo naivno, onako narodski. Dobar mi je ambijent krčme u kojoj se odvija život, u kojoj su ljudi koji „vole biti, piti i govoriti, a onda malo i ljubiti“, kako to kaže netko u predstavi. Drago mi je čuti vaš lijepi međimurski govor koji ja Dalmatinac teško pratim. Dopustite mi da kao redatelj nešto sugeriram: Ako već imate dramsku formu, onda izrežirajte uvertiru pa dođite na scenu pjevajući. Poklon ste lijepo napravili, napravite tako i uvertiru, koja je početak svakog glazbeno-scenskog djela. Zatim izrežirajte bolje odnos između onih koji govore i onih koji promatraju zbivanja na sceni te povremeno plešu i pjevaju. Pazite da se gluma vidi i čuje, a ne da bude u drugom planu pa se gubi u vrevi i gužvi „vinskog“ kazališta. Osim toga, povežite glumce, pjevače i plesače tempom, jer je predstava spora i bez ritma pa se nepotrebno rastegla i predugo traje.

Češka beseda Doljani – Vlastimir Peška: *DUGONJA, TRBONJA I VIDONJA*, prema bajci Karla Jaromira Erbena

Režija i adaptacija teksta: Svjetluška Prokopić / Scenografija: Zdravko Mlinarić, Mario Šepl, Zdravko Bublic i Joža Tometić / Kostimografija: Lidija Polenus, Svjetluška Prokopić / Svjetlo: Zdravko Bublic / Rekviziteri: Jerko Kotik, Pajo Prokopić, Đuro Pupovac i Marjan Polenus / Šaptačice: Štefica Mlinarić, Jirinka Rizner

Sanja Nikčević:

Svjetluška Prokopić, voditeljica i redateljica dramske družine, razvila je sebi svojstven kazališni stil, po kojemu se odrasli i stariji članovi igraju kao djeca i raduju se u toj igri, nastavljajući pritom kazališnu tradiciju specifičnog češkog humora. To je svjež, neopterećujući stil, koji nosi u sebi niz vrlo zanimljivih kazališnih rješenja. Njihova je igra toliko dopadljiva da i mi, koji češki ne znamo, razumijemo njihove predstave.

Scena iz „Dugonje, trbonje i vidonje“, Igraju: R. Žuger, M. Hunjek, T. Jerman, M. i R. Janota, S. Bubić, D. Hunjek i L. Polenus

Igor Ružić:

Današnja predstava Češke besede iz Doljana poznata je dječja bajka, koja se na hrvatskim pozornicama igrala još davnih 60-tih godina. Prvi dio predstave jako mi se svidio, a drugi dio bio mi je dosadan i razočaravajući. Kad ste počeli, djelovali ste maštovito i zanimljivo i igrali ste kao da držite seminar iz glume različitih kazališnih poetika. A onda, negdje na polovici postali ste dosadni zbog ponavljanja scena. Mačke deset puta na isti način ulaze na scenu, vojnici također, glasnik na konju-lutki i dolazi i odlazi gotovo milimetarski istom trasom itd. itd. Naravno da način pričanja bajke i struktura priče mogu i trebaju biti repetitivni, zato što gledatelju treba više vremena da se na njih privikne, ali u kazalištu ta je repetitivnost ograničena da publici ne postane dosadna. Scene se ponavljaju, jer je takav stil bajke, ali u to ponavljanje treba unijeti mašte i malo drukčijim nijansama učiniti ga i dalje zanimljivim. To se postiže redateljskom inventivnošću i novim scenskim rješenjima, dakako, opet u stilu bajke i priče koja se mora igrati bajkovito. Ne smijete dopustiti da zanimljiva zaigranost, zbog prečestog ponavljanja, pređe u maniru i dosadu. Ponovljeni štos i scenska dosjetka ostaju duhoviti, ako su ispričani i odigrani na različite načine.

Prvi put vas gledam, pa me je ugodno iznenadila ležernost, kolektivna igra i jednostavnost nastupa, kao čistoća i artikulacija scenskog govora, te visoka kazališna kultura koju posjedujete i na sceni je pokazujete. Čestitam na maloj školi kazališnih poetika i na krasnom scenskom nastupu. Drago mi je da sam gledao vašu predstavu.

Zoran Mužić:

Meni ta repetitivnost i nije baš toliko smetala, jer tako se bajka piše i prikazuje. Kao i kolega Ružić, sretan sam što sam po prvi put imao priliku vidjeti vašu predstavu. To što ste prikazali klasika je češkog dječjeg kazališta. Vratili ste me u djetinjstvo i na šibenski Festival djeteta, na kojem sam godinama (kao šibenčanin) imao prilike gledati prekrasne češke predstave, najbolje iz našeg srednjoeuropskog miljea. Zadivila me je točnost scenskog kretanja, pa scenske vještine, posebna pohvala Miroslavu Janoti za besprijeorno korištenje štula, te glavne i sporedne uloge, koje su maestralno, ali simpatično odigrane. Samo nastavite tako dalje!

Scena „Sisak“ – Slawomir Mrożek: *NA PUČINI*

Režija, adaptacija teksta, kostimografija i scenografija: Tihomir Kosić / Svjetlo: Darko Ričko

Sanja Nikčević:

To je, mogli bismo reći, metaforički politički teatar u kojem se za temu uzme neka životna situacija, koja nije realna, ali govori o našim životima. Mi prepoznamo situaciju, iako je ona prikazana na irealan, apsurdan način. Tekst razotkriva opasnosti demokracije u kojoj se odluke donose glasovima većine. To je zapravo parodija predizborne kampanje i izbora, parodija parlamentarne demokracije s metafizičkim krajem, kad jedan od trojice na splavi doživi prosvjetljenje i odluči žrtvovati se za dvojicu suputnika. Iz predstave se iščitava poruka da čovječanstvo jedino čista žrtva može spasiti.

Meni u vašoj koncepciji predstave nedostaje splav, odnosno klaustrofobičnost likova koja je zapravo u glavi svakoga lica. Splav je, naravno, metafizička i sugerira ljudsku ograničenost, zatvorenost u vlastite samoće i egoizme iz kojih se nikako ne može izaći. Tu ograničenost i nemoć nisam vidjela ni u scenografiji, ali ni u vašoj glumi. Bilo je više godoovske igre čekanja nego metafizičke zarobljenosti svakoga u komadiću sebe.

Scena iz predstave „Na pučini“, igraju: Z. Ivanić, T. Kosić, S. Stipić i M. Mioković

Zoran Mužić:

Meni je ovo najbolja predstava koju sam u 6 festivalskih dana vidio. Zaista sam oduševljen! Ova je predstava primjer kako se danas treba raditi ne samo amatersko kazalište, nego teatar uopće. Meni ne nedostaje splav, jer ona je u nama, a nema u ovome tekstu ni kristološke žrtve, jer dvojica su trećega, da bi preživjeli, već na početku izabrali za žrtvu. Dakle, tu je riječ o zatvorskoj situaciji i o današnjem liberalnom kapitalizmu, koji žrtvuje ogromnu većinu za dobrobit privilegirane manjine. Riječ je o izvrsnoj dramskoj literaturi i o izvrsno uprizorenoj i odigranoj predstavi. To je drama ove lažne demokracije, koju danas živimo, ovih oligarhija koje vladaju svijetom, sve je u tekstu gotovo proročanski zapisano. S depersonalizacijom likova kroz kostime, koji su svima zajednički, vi ste aktualizirali stanje lažne demokracije na područje cijele Zemlje. To je vrijeme koje je bilo, a koje i danas traje (homo homini lupus). Sad je Mrożek postao aktualniji nego ikad. Ova zapadna demokracija, koju mi sada i ovdje otkrivamo, bazirana je na filozofskim idejama Hobbesa i Lockea, a ovaj kapitalizam koji dolazi i mi ga uvodimo, zapravo još nije počeo. I upravo je to prijelazno stanje vašom predstavom vrlo lijepo i scenski atraktivno prikazano. Ovu mrožekovski tretiranu temu uprizorili ste vjerno i scenski atraktivno jer u načinu igre naziru se tragovi bogate sisačke amaterske tradicije. Pokazali ste da imate istančan sluh za današnju situaciju, koja nije naša političko-društvena zbilja, niti je jasna slika proizvodno-novčanih odnosa, nego je tjeskoba nesigurne egzistencije u vremenu koje se drastično mijenja i nadire kao prijeteći tsunami u naše sad već posvudašnje arene. Izvrsno ste i točno podijelili uloge, a među izvrsnima ipak se istakao Zoran Ivanić kao Srednji.

Na kraju primijetio bih da posljednja rečenica ovoga sjajnog teksta ne bi smjela biti prenisno intonirana, i preporučljivo je predstavu završiti naprijed, a ne u sredini ili u dnu pozornice. Nakon vaše predstave jasno mi je da ovo Mrožekovo političko kazalište nije moglo u vrijeme moje mladosti, između 70-tih i 80-tih, biti često na repertoaru jer taj kanibalizam kojeg igrate, čini mi se kao zloguko proročanstvo onoga što se na ovoj planeti može dogoditi.

Igor Ružić:

Na smotri Sisačko-moslavačke županije od 2 najbolje predstave („Na pučini“, Scena Sisak i „Let Me Go“, Plesni teatar Doma kulture KKV) izabrao sam Mrožeka. Današnja njezina gotovo profesionalna izvedba pokazala je da nisam pogriješio. Predstava „Na pučini“, od otvaranja zastora pa do kraja, izgledala je sjajno jer je odigrana u pravom tempu i bez oscilacija, a i ponudila je čitanje Mrožeka na vrlo suvremen način. Toliko su izvrsni gluma, svjetlo, zvuk, scena, kostimi, da sam se više put pitao: jesam li ja to u zagrebačkom DK „Gavella“ ili u ITD-u prije 20 godina? Najbolji mi je onaj dio predstave koji govori o manipulaciji demokracije – pobjednik na izborima na kraju bude pojeden. Posebno ističem režiserska rješenja i veoma precizno odigrane sve glumačke role. Bravo članovima sisačke „Scene“ i čestitam na tako sjajno mišljenoj i odigranoj predstavi!

Nagrade i priznanja

Na svečanosti zatvaranja 54. FHKA sudjelovali su Vladimir Stojsavljević, zamjenik Ministrice kulture RH, Danijel Marušić, župan Brodsko-posavske županije, Hrvoje Andrić, zamjenik Gradonačelnika Slavnskoga Broda, Josip Perčević, član Upravnog odbora Hrvatskog sabora kulture, Dražen Jelavić, tajnik HSK-a, Mirjana Hrčić, predsjednica Odbora kolegija kazališnih amatera HSK-a, Martina Brumen, stručna suradnica za kazališnu, književnu i likovnu kulturu u HSK-u te članovi Prosudbenog povjerenstva Festivala. Svi spomenuti dodijelili su nagrade nagrađenim kazališnim skupinama i pojedincima čime je završen bogati šestodnevni program 54. festivala hrvatskih kazališnih amatera u kojem je sudjelovalo ukupno oko 400 sudionika, dok je u selekciji za nastup na Festivalu sudjelovalo oko 2000 ljubitelja kazališne umjetnosti – glumaca, redatelja, voditelja kazališnih sekcija i ostalih članova amaterskih kazališta i kazališnih grupa iz gotovo svih krajeva Lijepe naše.

Gospodin Danijel Marušić, župan Brodsko-posavske županije čestita nagrađenima

Gospodin Vladimir Stojsavljević, zamjenik Ministrice kulture Republike Hrvatske

Festival je završen u nedjelju, 1. lipnja 2014. u Slavonskom Brodu proglašenjem i dodjelom nagrada i pohvala, o kojima je odlučilo Prosudbeno povjerenstvo nakon odgledanih svih predstava u konkurenciji.

Za NAJBOLJU PREDSTAVU U CJELINI nominirane su predstave:

1. „Se bu dobro, mamika“ u izvedbi Kazališne družine „Štolcer“ Čakovec, režija: Dejan Buvač
2. „Na pučini“ u izvedbi Scene „Sisak“, režija: Tihomir Kosić
3. „Možima na komediju, ženama na zdravlje“ u izvedbi KUD-a Općine Donji Kraljevec, režija: Sanja Rašan

NAGRADA ZA NAJBOLJU PREDSTAVU 54. FHKA pripala je predstavi „NA PUČINI“ u izvedbi Scene „Sisak“, režija: Tihomir Kosić

Za NAJBOLJU REŽIJU nominirani su:

1. Tihomir Kosić – režija predstave „Na pučini“ u izvedbi Scene „Sisak“
2. Davor Mojaš – režija predstave „Pomrčina“ u izvedbi Studentskog teatra „Lero“, Dubrovnik
3. Ana Fazekaš – režija predstave „4.48: Sarah u fragmentima“ u izvedbi Kazališne sekcije Kluba studenata komparativne književnosti „K.“, Zagreb

NAGRADU ZA NAJBOLJU REŽIJU dobila je ANA FAZEKAŠ za režiju predstave „4.48: Sarah u fragmentima“ u izvedbi Kazališne sekcije Kluba studenata komparativne književnosti „K.“, Zagreb

Za NAJBOLJI NOVI DRAMSKI TEKST nominirani su:

1. Sanja Rašan za tekst predstave „Možima na komediju, ženama na zdravlje“ u izvedbi KUD-a Općine Donji Kraljevec
2. Kristina Štebih za tekst predstave „Se bu dobro, mamika“ u izvedbi Kazališne družine „Štolcer“, Čakovec
3. Branko Puhek za tekst predstave „Tamo gdje tuga spava“ u izvedbi Gradskog kazališta Županja

NAGRADU ZA NAJBOLJI DRAMSKI TEKST dobila je KRISTINA ŠTEBIH za tekst predstave „Se bu dobro, mamika“ u izvedbi Kazališne družine „Štolcer“, Čakovec

Za najbolju GLAVNU ŽENSKU ULOGU nominirane su:

1. Snježana Puljić za ulogu Kate u predstavi „Tamo gdje tuga spava“ u izvedbi Gradskog kazališta Županja
2. Štefica Benko za ulogu svekrve Dore u predstavi „Svekr(i)va“ u izvedbi Dramske skupine HKUD-a „Frankopan“ Ferdinandovac
3. Alen Lorencin za ulogu babe Katarine u predstavi „Europski nakurnjak“ u izvedbi Teatra Scena, Rijeka

NAGRADU ZA NAJBOLJU GLAVNU ŽENSKU ULOGU dobila je SNJEŽANA PULJIĆ za ulogu Kate u predstavi „Tamo gdje tuga spava“ u izvedbi Gradskog kazališta Županja

Za najbolju GLAVNU MUŠKU ULOGU nominirani su

1. Tihomir Kosić za ulogu Debelog u predstavi „Na pučini“ Scene „Sisak“
2. Branko Katalinić za ulogu čovjeka u predstavi „Ispovijed“ u izvedbi Gradskog kazališta Beli Manastir
3. Davor Hačić za ulogu Roberta u predstavi „Boeing-Boeing“ u izvedbi Dramske sekcije „Rotonda“ KUD-a „Dajla“ Novigrad

NAGRADU ZA NAJBOLJU GLAVNU MUŠKU ULOGU osvojio je DAVOR HAČIĆ za ulogu Roberta u predstavi „Boeing-Boeing“ u izvedbi Dramske sekcije „Rotonda“ KUD-a „Dajla“ Novigrad

Za najbolju SPOREDNU ŽENSKU ULOGU nominirane su:

1. Željka Grahovec za uloge u predstavi „Se bu dobro, mamika“ u izvedbi Kazališne družine „Štolcer“, Čakovec
2. Dijana Kundid za ulogu nevjeste Vese u predstavi Mrtvine u izvedbi Dramske udruge „Most“, Trilj
3. Jelena Maričić za ulogu Tene u predstavi „Tamo gdje tuga spava“ u izvedbi Gradskog kazališta Županja

NAGRADU ZA NAJBOLJU SPOREDNU ŽENSKU ULOGU dobila je ŽELJKA GRAHOVEC za uloge u predstavi „Se bu dobro, mamika“ u izvedbi Kazališne družine „Štolcer“, Čakovec

Za najbolju SPOREDNU MUŠKU ULOGU nominirani su:

1. Zoran Ivanić za ulogu Srednjeg u predstavi „Na pučini“ Scene Sisak
2. Ivan Hanžek za ulogu Berta u predstavi „Boeing-Boeing“ Dramske sekcije „Rotonda“ KUD-a „Dajla“ Novigrad
3. Silvio Stilinović za ulogu Kuzme Nikolajevića Hirina u predstavi „Tragičari od nevolje“ Satiričkog kazališta mladih Slavonski Brod

NAGRADU ZA NAJBOLJU SPOREDNU MUŠKU ULOGU dobio je SILVIO STILINOVIĆ za ulogu Kuzme Nikolajevića Hirina u predstavi „Tragičari od nevolje“ Satiričkog kazališta mladih Slavonski Brod

NAGRADA ZA NJEGOVANJE KULTURNE BAŠTINE dodijeljena je KUD-u Općine Donji Kraljevec za predstavu „Možima na komediju, ženama na zdravlje“, režija: Sanja Rašan

NAGRADA ZA INVENTIVNOST pripala je Mirku Czukoru za glazbu u predstavi „4.48: Sarah u fragmentima“ u izvedbi kazališne sekcije Kluba komparativne književnosti „K.“, Zagreb

POHVALE

Prosudbeno povjerenstvo 54. FHKA dodijelilo je i posebnu pohvalu BRANKU KATALINIĆU za hrabrost suočavanja sa scenom i temom Domovinskog rata u monodrami „Ispovijed“ Gradskog kazališta Beli Manastir.

Dobitnici nagrada, članovi povjerenstva, pokrovitelji, organizatori i suorganizatori 54. FHKA

Kazalište je život

Tajna kazališta nije samo pozornica, ni zajednički zrak u gledalištu što ga dišu glumaci i gledatelji, niti je tajna u ideji koju izriče uprizoreni tekst, pjesma ili ples. Tajna kazališta je u tome što teatar nitko ne posjeduje. Ne posjeduje ga veličanstvena fotografija ili još veličanstvenija super zvijezda u krupnom planu, posjeduju ga tek čovjek ili žena, ili zrak, isti onaj zrak iz gledališta, o kojem govori Pero Kvirgić, i zato je kazalište neuništivo, nešto više od umjetnosti. Postoje razdoblja kad ljudi ne vole ići u kazalište, onda idu u kazalište da se zabave, ali dolaze i da nešto nauče.

U Shakespeareovo doba kazalište nije bilo tek neki mali vlastiti svijet nego je bilo temeljna informacija o tome što se u elizabetinskom kraljevstvu događa. U svim tim predstavama, koje mi i danas gledamo, Shakespeare je imao vrlo jasnu političku, društvenu, ili kakvu god hoćete, poruku. Zato su ljudi rado gledali Hamlete, Machbethe, Leare, ..., jer taj debeli stari Hamlet, kojega je kod nas dugo igrao Barbić i poslije njega toliki drugi, bio je Hamlet s ulice, gubitnik, prosječni tadašnji plemić i građanin u Engleskoj, koja će tek kasnije postati Velika Britanija.

Hoću reći da je kazalište uvijek imalo tu neku tajnu da se na lijep način obraća odlučnim stvarima koje su zapravo suština tragedije. Zato, kad si čovjek posredstvom kazališta, jer je za to školovan, rješava egzistenciju, kad se profesionalno bavi kazalištem, bavi se vlastitim životom. Ali ima i onih koji nisu profesionalci, nego se, što vi dobro znate, iz ljubavi bave kazalištem. A biti ljubitelj kazališta zaista znači biti i ljubitelj života. Bavite se tim poslom, ne samo zato što je najljepši, nego što je i najživotniji! Kazalište nisu samo „daske koje život znače“, ono je taj život što nas dugo na svijetu drži, jer dobro znate koliko traju tragedije, dramske priče i uspomene na velike predstave.

Stoga vas, evo, pozdravljam i pozivam: vidimo se na 55. Festivalu!

VLADIMIR STOJSAVLJEVIĆ, zamjenik Ministrice kulture Republike Hrvatske

Dva festivalska intervjua s novim članovima Prosudbenog povjerenstva

Mirko Kovačević:

Gospodine Ružić, lani ste prvi put bili u prosudbenom povjerenstvu 53. FHKA, pa kako ste posao dobro odradili, Hrvatski sabor kulture Vas je i ove godine ponovo pozvao. Djelovanje povjerenstva za HSK je najbolji vid obrazovanja, to je zapravo seminar kakav se samo poželjeti može jer se o kazalištu raspravlja na konkretnim primjerima, analiziraju se predstave odigrane toga dana na Festivalu. Budući da ste eminentni kazališni kritičar i bavite se suvremenim teatrom pa imate uvid u novije trendove, zanima me kako osobno gledate na našu amatersku kazališnu produkciju, ili kako češće volimo reći, na amatersko kazališno stvaralaštvo?

Igor Ružić:

Prvo, hvala na komplimentima, osobito na izjavi da sudjelujem u obrazovnom procesu. To me podsjeća na učitelja nezalicu u novom trendu obrazovanja.

U svakom slučaju drago mi je da sam ponovo na Festivalu jer me zanima kazališni amaterizam. U današnje doba profesionalne industrijalizacije amateri nisu vezani uz neke stroge statusne regule, mogu i smiju sve, mislim pritom na različite poetike, različite razine autorstava, različite razine teatralizacije i u krajnjoj liniji na različite vještine i umijeća. U amaterizmu sve je dopušteno, nema granica – ovo je, a ovo nije profesionalno, ovo se na sceni smije, a ovo ne smije. Nažalost, u ovom drugom slučaju smjeti-ne smjeti, amateri nisu shvatili koliku slobodu imaju. Mislim da je u teatarskim izvođačkim praksama i autorskim poetikama amatersko polje veoma široko pa bih volio da u programu Festivala ima više novijih, suvremenijih trendova, kojih se ni lani nismo baš nagledali. U 90-tima je postojala jaka zagrebačka scena alternativnog amaterskog kazališta koje je svoje avangardne predstave redovito igralo na SKAZU (Susretu kazališnih amatera Zagreba), a u povijesti hrvatskoga glumišta neke radikalne predstave uprizorene su u amaterskim kazalištima Siska („Daska“), Pule („Inat“), Dubrovnika („Lero“)... U svakom slučaju sviđa mi se pratiti taj meni gotovo nepoznati amaterizam, a osobito je zanimljivo vidjeti

kako se mapa amaterskih kazališnih djelatnosti ne poklapa sa sjedištima političke, ekonomske i društveno-kulturne moći u Hrvatskoj.

Npr. neki veliki gradovi i županijska središta nemaju razvijenu amatersku scenu, dok u manjim mjestima djeluje ne samo kazališna družina, nego i stalno amatersko kazalište koje godišnje pripremi i nekoliko premijernih naslova. Posljednje dvije godine iz Osijeka, Varaždina, Požege, Krapine... nije na Festival došla ni jedna amaterska družina, dok recimo jedna Zelina, Županja, Tuhelj, Bjelovar... svake godine imaju svoga, veoma kvalitetnog predstavnika.

Mirko Kovačević:

Spomenuli ste prijašnje alternativne amaterske družine („Dasku“, „Inat“, Kuglu“, „Lero“, SEK) od kojih još jedino neprekidno djeluje „Lero“. Koliko je „Lero“ danas alternativa u odnosu na vrijeme njihova početka?

Igor Ružić:

Po meni „Lero“ danas više nije alternativa, kao ni, recimo, redatelj Branko Brezovec, koji je izišao iz srca amaterizma, ali se danas njegovo djelovanje može nazvati filigranskim brušenjem vlastite poetike. Kad se brusi vlastita poetika, riječ je o ovoj ili onoj usmjerenosti, zato se od „Lera“ više ne očekuje nešto drugo, jer umjetnik (ili družina) koji za života ima jednu ideju, velik je, a umjetnik koji ima 2 ideje, genijalan je. Ne bih tražio od tih, recimo, veterana amaterske avangarde, veterana nekog drukčijeg kazališnog mišljenja, da danas i dalje istražuju, jer oni su svoj put, svoj biser već pronašli. Oni samo trebaju taj svoj pronađeni biser dalje brusiti, ići ustrajno svojim putem, biti dosljedni vlastitom kazališnom izričaju.

Mirko Kovačević:

Dobro ste primijetili da se amaterski centri ne poklapaju s najvećim i financijski najmoćnijim gradovima, jer samo tamo, gdje se okupi određena kreativna grupa, koja u svakodnevnosti promišlja umjetnost, događa se kontinuirani teatar, a ne tek grupica čudaka-zanesenjaka koji „plešu samo jedno ljeto“. Posljednjih petnaestak godina dogodili su se u kazališnom amaterizmu „neki novi klinci“ npr. novoosnovana Zajednica KUD-ova Međimurske županije, u kojoj kazališni amaterizam nije bio bog zna kako razvijen, bio je nekreativan, zabavljački, pretjerano pučki. Nekoliko godina kasnije Međimurje je kazališno nevjerovatno živnulo, poslije Zagreba ima najviše kazališnih družina. Samo ove godine na KAM-u (Kazališnoj amaterskoj smotri Međimurja) u 3 dana odigrane su 24 predstave. Ali ima još jedna zanimljivost. Od svih naših regija Međimurje ima najviše dramskih pisaca, na spomenutom KAM-u ove je godine igrano čak 15 predstava međimurskih autora. Osim količine, tekstovi se odlikuju i kvalitetom, što dokazuju brojne nagrade i pohvalnice dodijeljene K. Štebih, B. Glavini, F. Oreškom, S. Škvorcu, osvojene na Festivalu hrvatskih kazališnih amatera ili na Natječaju za zavičajno književno stvaralaštvo.

Što mislite o kazališnom amaterizmu koji buja regionalno ili u manjim centrima (npr. u Čakovcu), gdje nema profesionalnih kazališta, ali su domaće amaterske družine prepoznate i prihvaćene jer, zbog vlastitih autora i načina igre, stvaraju svoj teatar i svoju poetiku?

Igor Ružić:

To je prirodan način nastanka i razvitka kazališta. Shakespeare je pisao tekstove za svoju družinu, Moliere za svoju itd. Ne samo da teatar zadovoljava potrebu samih umjetnika, nego zadovoljava i potrebe građanstva, tj. potrebe lokalne sredine, jer se njihovi autori bave njihovim lokalnim temama, a to je zanimljivo i autohtono. To su tekstovi koji nastaju u njima, iz njih i za njih, rekao bih, glas naroda za narod. Meni je taj vid promišljenog, ambicioznog amaterizma veoma zgodan i koristan, a on je itekako i potreban. On, za razliku od profesionalnog teatra, nastaje i razvija se i bez nekih velikih financijskih izdvajanja. U vrijeme industrijalizacije i profesionalne kulture amaterizam je jedino mjesto apsolutne slobode i može se, uz ograničeno lokalno financiranje, razvijati i unapređivati, a to je sjajno i zlata vrijedi.

Mirko Kovačević:

I još jedno pitanje o kojem treba promisliti. Iz godine u godinu raste broj kazališnih družina koje djeluju u okrilju centara za kulturu ili kazališta, npr: sisačke družine u okviru Doma kulture „Kristalna kocka vedrine“, Dramski studio zagrebačkog ZeKaeMa, Dramski studio karlovačkog „Zorin doma“... To su

zapravo amateri profesionalno vođeni, a neki i plaćaju vodstvo centru ili kazalištu koje ih okuplja. Ostale družine se bune jer, navodno, takve grupe imaju bolje uvjete za rad i ne bi trebale sudjelovati na našim smotrama i na ovom Festivalu.

Kako tretirati družine koje rade dobre predstave, a vode ih profesionalni kazališni pedagozi pa ih zbog toga ostali amateri ne smatraju svojima?

Igor Ružić:

Ne slažem se da profesionalno vođene družine rade bolje predstave. Po meni one su sklone imitativnom kazalištu jer profesionalni voditelji, koji su često i redatelji, pokušavaju s članovima grupe napraviti predstavu što sličniju profesionalnoj. Dakle, riječ je o visokim profesionalnim uzorima koje članovi grupe ne mogu uvijek dosegnuti. Osim toga, takve grupe biraju i zahtjevne „prave kazališne“ tekstove (npr. Shakespearea, Jarrya, Ionesca...), uči ih se od samog početka ne slobodnoj i kreativnoj igri, nego oponašanju profesionalnih uzora. U kazalištu može postojati nešto što se zove savršeni proizvod, ali mene on ne zanima, nego me zanima umjetnički uradak koji je, iako s greškom, autohton i kao takav autentičan. Smatram da profesionalno vođene družine i izvorne amatere ne bi trebalo strogo odvajati. Najbolja predstava ne nastaje uvijek u poluprofesionalnoj radionici, nego u eksperimentalnom radu, temeljenom na kreativnosti grupe i pojedinca. Profesionalno voditi ne znači da onaj koji o kazalištu nešto zna, tjera amatere da igraju što sličnije onakvom kazalištu kako ga voditelj zamišlja. Lanjska „Tirenina“ pobjednička predstava pokazala je da je najbolji način spoj entuzijazma i istraživačkog kazališta s vještinama kazališnog umijeća, kojem amatere mogu naučiti kazališni pedagozi. Dobro je kazalište, prema citatu Dubravke Vrgoč „kazalište koje nas se tiče“, a ne ono koje radimo prema tuđim uzorima.

* * *

Mirko Kovačević:

Gospodine Mužić, pred 5 godina bili ste u Virju predavač na seminaru za kazališne amatere. Bio je to Vaš prvi susret s amaterizmom organiziranim u okviru Hrvatskoga sabora kulture. Ove godine imali smo sreće dobiti Vas za člana prosudbenog povjerenstva. Zanima me Vaša percepcija amaterizma, kako kao etablirani redatelj doživljavate i promišljate amatersko stvaralaštvo. Na našim je festivalima zastupljena gotovo cijela Hrvatska, jer uz osnovni estetski kriterij pri vrednovanju i izboru predstava, ima ponešto i županijskog ključa, ali on nikada nije prevaga.

Zoran Mužić:

Što se tiče ključa, ne smatram to hendikepom, nego prednošću. Poći ću od toga, odgovarat ću od kraja. Čini mi se da je ključ dobar način da se očuvaju specifičnosti i kvaliteta prostora iz kojih dolaze kazališni amateri. Naime, kazalište svjedoči o navikama, o kulturnom identitetu, ono je u stanju okupiti oko sebe sve kreativne snage jednog prostora, sve vrijednosti i karakteristike tog identiteta, jer kad se bavimo kazalištem, spašavamo kulturnu baštinu svoga naroda. Hrvatska je zemlja koja se sastoji od nekoliko kulturnih cjelina, pa govoriti o dubrovačkom, istarskom, ličkom, slavonskom, uže dalmatinskom podneblju, o Međimurju, Zagorju, Podravini, znači govoriti o posebnostima tih područja, o posebnostima koja zajednički čine Lijepu našu. Sve su to kulturni entiteti, koji imaju svoj identitet, i najbolji način da se legitimiraju u svojoj cjelovitosti daje im kazalište koje sadrži i glumu i glazbu i likovne umjetnosti, rekao bi Wagner: Gesamtkunstwerke, zato u kazališnom amaterizmu imamo priliku pokazati mnoge vještine i znanja, jezik, likovnost, glazbenost – darovitost jednoga podneblja. Osobita mu je prednost kada se služi svim elementima svoje regije – kad uzima specifični govor, specifične karaktere, specifičnu izražajnost, ukratko, sve ono što može biti svjedočanstvo određenog prostora, artikulirano i objedinjeno u kazališnom djelu. Čini mi se da je to najvažnija i najvrjednija stvar koju amateri mogu i njihova je velika zasluga, ukoliko rade na oživljavanju i održavanju te kulturne vatre, koja je identitetska i koja je veoma potrebna u ovim fazama našeg integriranja u Europu. To su razlozi zašto bi kazališni amaterizam trebalo podržavati, organizirati i dalje protežirati, jer njime spašavamo kulturnu baštinu u velikom procesu europske integracije.

Mirko Kovačević:

Ovogodišnjih 176 prijavljenih predstava za Festival, odnosno za županijske smotre, otkriva da iz godine u godinu raste to podržavanje, o kojem ste govorili. Smatrate li da s porastom družina i pojavom novih grupa dolazi do promjene teatarskih poetika i načina igre?

Zoran Mužić:

To svakako, iako odnos kvantitete i kvalitete ne bi trebao na to utjecati. Bitna je tu supstancija, bitno je da se ljudi time bave, da pokušavaju pronaći odgovore na pitanja koja ih zanimaju, provociraju, koja uočavaju kroz kazalište. Ako imaju potrebu okupiti se u kazališnu družinu, što je samo po sebi napor, jer zahtijeva organizaciju, vrijeme, novac i ostale potrebne elemente, znači da imaju i žele nešto kazati. Treba, dakako, pozdraviti razvitak takve djelatnosti. Meni je drago da kazališni amaterizam postoji i da se širi. „Neka raste tisuću cvjetova“, rekao bi Mao Zedong. I ovdje neka se amaterska priča dalje razvija, neka djeluju svi ti zaljubljenici u kazalište, osobito oni koji imaju snage dovesti do premjere svoje kazališno druženje.

Mirko Kovačević:

Ti cvjetovi cvatu u organizaciji HSK-a već 54 godine, naime, kazališni je amaterizam prva djelatnost koja je osjetila potrebu za susretima i festivalima na kojima se prezentira stvaralaštvo na regionalnom (županijskom) i nacionalnom nivou.

Zoran Mužić:

Mislim da to ne traje samo 54 godine. Dolazim iz grada (Šibenika) u kojem je već 1615. bila održana predstava. Sestre benediktinke odigrale su srednjovjekovno crkveno prikazanje, i to je sigurno bila amaterska predstava, didaktična doduše i tematski vezana na kršćansko učenje i katekizam. Gradske su je kronike zabilježile kao važan događaj u gradu. To znači da kazalište, kakvo mi poznajemo, traje već jako, jako dugo i kao takvo pitanje je identiteta. Zato mi od takvih svjedočanstava ne smijemo odustajati, jer i jezik i glazba i likovnost i artikulacija zajedničkog življenja na određenom prostoru, koji posjeduje vlastiti identitet, može se prepoznati i najbolje afirmirati kroz kazališni amaterizam, koji je bio prvi stupanj i priprema kasnijeg profesionalnog djelovanja. Kazalište je dakle bilo, a i danas je sve više, artikulacija zajedničkog života.

Mirko Kovačević:

Po obrazovanju i onome što radite profesionalni ste redatelj. Teatrolozi, kritičari i publika govore da živimo u vrijeme redateljskog kazališta u kojem je redatelj alfa i omega svakog teatarskog ostvarenja. No, kod amatera, i na ovom Festivalu dakako, nekoliko je družina u programskoj knjižici napisalo da je redatelj predstave ansambl, dakle, režija je kolektivni učinak. Može li ansambl biti redatelj i je li ovo naše doba redateljsko doba?

Zoran Mužić:

Mislim da su to floskule. Redatelj nikad nije ansambl nego netko tko je primus inter partes (prvi među jednakima), a navod u programskoj knjižici rezultat je kompromisa. Od prve probe netko je redatelj, bez obzira je li on na sceni ili u gledalištu, je li pisac ili glumac, je li tajanstvena osoba koja se skriva iza ansambla-paravana, skrivajući tako svoj identitet. Uvijek netko stoji na pozornici drukčije od ostalih, uvijek netko gleda iz neke druge vizure što se na sceni zbiva. Redatelj nije profesija, redatelj je poziv, zvanje; možemo se mi obrazovati za redatelja, ali to nećemo završetkom akademije i postati. Redatelj je osoba koja radi nešto drukčiji posao u odnosu na glumce ili druge kazališne djelatnike. Smatram da ne treba tražiti neke velike razloge za postojanje takve struke, netko naprosto na sceni treba uvesti i držati red, netko mora znati zašto se događaji na sceni događaju upravo tim redosljedom. Biti redatelj je pitanje talenta, znanja, obrazovanja, profesije, dominacije i koječeg drugog. No, netko to mora biti. Ta je struka dio kazališnog identiteta. Kazalište bez redatelja je nezamislivo, ono bez njega ne može funkcionirati, kao uostalom ni auto bez volana.

Mirko Kovačević:

Hvala vam na ovako iskrenom i preciznom odgovoru, ali imam još jedno pitanje.

Već duže vrijeme odvija se, po principu reciprociteta, dobra suradnja između slovenskih i hrvatskih kazališnih amatera. Naše najbolje predstave gostuju na njihovom nacionalnom festivalu u Postojni, a njihovi pobjednički ansambli gosti su našeg Festivala. U toj razmjeni teatarskih iskustava saznali smo da njihove predstave imaju mentora. On nije ni redatelj ni voditelj družine, on je jednostavno kazališni znalac što svojim znanjem i iskustvom pomaže ansamblu napraviti predstavu. Gotovo da nema na Festivalu „Linhartovo srečanje“ predstave, a da iza nje ne stoji mentor. Što vi mislite o mentoru?

Zoran Mužić:

Ukoliko mentor zna mjeru i uvažava ideje i specifičnosti ansambla, onda je dobro došao svakoj amaterskoj kazališnoj družini. Ako družine i amaterska kazališta u Hrvatskoj smatraju da imaju potrebe za stručnom pomoći pri pripremi predstave, bilo bi veoma korisno, temeljem slovenskog iskustva, uvesti mentora i u naše ansamble.

Za spomenutu funkciju mentor je izvrstan i vrlo precizan izraz, poznat još iz antike. Pa božica Atena za trojanskoga rata bila je mentor Telemahu da dođe do Odiseja, a mentorski je cijelo vrijeme pomagala i jednome i drugome. Dakle, osnovna djelatnost mentora stručna je pomoć amaterima u radu na pripremi predstave. Vidjevši na Festivalu dosadašnjih 20 nastupa, shvatio sam da ansamblima, osim časnih iznimaka, najviše nedostaju dobra redateljska rješenja. Stoga bi im pomoć znalca s teatarskim iskustvom itekako dobro došla. Ali na početku moramo znati mentorovu funkciju i dogovoriti pravu mjeru njegove pomoći. On nikako nije zamjena ni za redatelja, a niti za voditelja družine i ne može to biti. On je potrebna pomoć u traženju pravog scenskog rješenja, treba biti mudar i odvažan da eventualnu kreativnu raspravu razriješi na ispravan i za ansambl primjeren način. Nikako tijekom rada na predstavi ne smije nametati svoju estetsku poziciju, nego mudro mora pustiti ansamblu da postupi prema vlastitim kriterijima. Veoma mi je logično da amaterska družina treba imati mentora koji joj pomaže artikulirati zajedničko htijenje i poetiku koja najbolje odgovara izražajnim mogućnostima ansambla.

Radio sam puno u Glumačkoj družini „Histrioni“, gdje sam bio redatelj, a prije toga asistent sjajnog Koste Spaića, koji je bio rodonačelnik histrionskog teatra, ali i veliki kazališni autoritet i čovjek širokoga znanja, kojeg su svi cijenili i poštivali. Na neki način kazališno su me odgojili i formirali upravo Kosta i „Histrioni“. Iako su članovi „Histriona“, skupljeni odasvud oko Zlatka Viteza, bili uglavnom profesionalni glumci i suradnici, radili su predstave po svom ukusu i nekom svojom dinamikom. Po svom svjetonazoru i načinu rada bili su najslučajni pučkom i amaterskom teatru.

Vjerojatno je to jedan od razloga zašto ne volim redateljsko kazalište, koje je pretjerano i od glumaca radi famuluse, tj. lutke i nadmarionete. Doduše, prevelika redateljska dominantnost legalni je kazališni izraz, ali nije i moj izbor. Ljudi se puno bolje osjećaju u neprestanom pretakanju, mijenama, emotivnim kontaktima i ljudskoj komunikaciji, u tolerantnom sučeljavanju i u zajedničkom nalaženju rješenja. Cijenim čovjekovu slobodu, mudrost, upornost življenja i neprestano traženje vlastitog izričaja, a to su vrijednosti bez kojih ne može normalno funkcionirati ni kazalište, ni amaterska družina kao ni šira društvena zajednica.

KAZALO

Str.

1. Prvi dio 54. FHKA – Vodice, 22. – 25. V. 2014.
2. Članovi prosudbenog povjerenstva
3. Tena Štivičić: DVIJE
5. Nada Lapić: MRTVINE
6. Štefica Fanjek: PRAVO I PRAVICA
8. Anica i Ruđer Bošković: POMRČINA
10. Nikola Butina: KANAĐANKA
11. Alen Lorencin: EUROPSKI NAKURNJAK
12. A. P. Čehov: TRAGIČARI OD NEVOLJE i JUBILEJ
14. Charles Dickens: OLIVER TWIST
15. Marc Camoletti: BOEING – BOEING
16. Mirko Đinđić / Jakša Fiamengo: PRIPOVID
18. Kristina Štebih: SE BU DOBRO, MAMIKA
20. Drugi dio Festivala – Slavonski Brod, 30. V. – 1. VI. 2014.
20. Ana Fazekaš / Sarah Kane: 4. 48: SARAH U FRAGMENTIMA
22. Milan Begović: BEZ TREĆEGA
24. Vjekoslav Majer: TKO PJEVA ZLO NE MISLI
25. Slobodan Simić: KAKO SAM OPET POSTAO NORMALAN
26. Štefica Bizek: ŽIVOT UDOVICA
27. Marija Winter: SVEKR(I)VA
28. Branko Katalinić: ISPOVIJED
29. Branko Puhek: TAMO GDJE TUGA SPAVA
30. Sanja Rašan: MUŽIMA NA KOMEDIJU, ŽENAMA NA ZDROVJE
31. Vlastimir Peška: DUGONJA, TRBONJA I VIDONJA
33. Slavomir Mrožek: NA PUČINI
34. Nagrade i priznanja
37. Dva festivalska intervjua

FESTIVALSKI BILTEN PRIPREMIO JE I UREDIO **MIRKO KOVAČEVIĆ, prof.**

ORGANIZATOR
HRVATSKI SABOR KULTURE
SUORGANIZATORI
PUČKO OVORENO UČILIŠTE VODICE
SATIRIČKO KAZALIŠTE MLADIH SLAVONSKI BROD
POKROVITELJI
MINISTARSTVO KULTURE RH
GRAD VODICE
GRAD SLAVONSKI BROD
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA
SPONZOR
TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA VODICA